Է. ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 2,042 | Կ. ՊՈԼԻՍ, 1903 ՅՈՒՆԻՍ 6—19 | 23 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎ., 1321 — 6 ՀԱԶԻՐԱՆ 1319 | ՈՒՐԲԱԹ

بوزانتيون
ارمنيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ՄԱՅԻՍԻ ՄԷՋ ԱՅՑ ՄԸ Ի ԹԵՄՕՐԷՍ

Իր բաղկաթոռին վրայ պահիկ մը ս՛լ անշարժութեան մատնուած ձմեռը՝ ձիւնով ու սառնամանիքով քողարկուած, վաղուց փախուստ առաւ, միայն դաժան դէմքով մը մալտալով գարնան անուշ հովին ու ջերմացնող արեւին, թէ փախուստ անդարձ չէ, կուգամ ու կ'առնեմ իմ վրէժս՝ խանձելով մրկելով ամէն գեղեցկութիւն իմ պաղուկ դալկացած ծոցիս, նա՛ թող իր հեգելուն հետ լինի. այլ ես չկան սպառալի հովերը պախրցին, մանչոտ սուլումներով, բզիկ բզիկ եղան սառ պատանքները դաշտին, տխրաքոյր եթերին՝ մշկահոտ ջինջ կապուտակին յաջորդեց, ծառերու լերկ կեցուածքը խավածի թերթիկներով, ձորերու գողրչտուն ամայութիւնը կառաչի անկուշտ կենդանեաց մալտոնով, ու չէն չինականի ծուլութեան օրերն հեռո՞ւ չատ հեռու թռա՞ն: Ձիւներն աւթած զրկումները գարունով որպագրելու և ցրտին անդրացումով դանդաղ միօրինակ ձանձրոյթը նորարօրըրօջ Ապրիլով մը փարատելու եւ աւելի զայնս բիբուլխնելու համար կաթոգինս Մայիսին կ'ըղձաքնք. ողջունեցինք կանուխ Ապրիլը՝ բանաբերն ու նախակարապետը բանբղին, գարթօնքին, աւլի կեանքին: Մեղրակաթ Մայիսը նազելի և վեհաշուք, որ կ'դիւթէ ու կ'հմայէ, գագաթներէն ու բլուրներէն հեզիկ նազիկ պարելով եկաւ լցուց չնորհներով բնութիւնն ամբողջ. հագուեցուց դաշտին կանաչ անդուաշ ու գմրուխտէ գեղափայլ վերարկուն, ծառերը պճնեց գեղերին ոսկեծղի ճիւղերով ու կիտուածանկար պատառիկներով: Շուշից ծաղիկներուն պաղչուն փալքեր, գունեղ տեսքեր, խնկաւէտ բոյրեր, գոհարափայլ թոյրեր, խաչաձեւ ամէն դի գեղ ու գեղօնի նրբահիւս բանուածք, հմայք ու քմայք, արծաթազօծ ալեբրակներ գիլ գիլ կանչէին ու կրկչան, սոխակուն առուակներ պժպժան ու դդչեն, հիասխտուր թռչնիկներ երգեն ու պարեն, թեւ… ու սուրան, անմեղ գառնուկներ մայեն ու կայտռեն, հովեր հոտաւոր, զեփիւռներ զովարար կաթ կաթ ժամերով ծածանին, բլրէ բլուր, հովտէ հովիտ ցատկոտելով, ու բանրիչն այս վեհութեան մէջ ճգճգուն ու նազանքոտ ճեմի մեծապանծ, զի կ'վառի Արեւուն անմեռ հրավառ ու գունափառ, սփռելով աջ ու ձախ լոյս ու կեանք, հիւթ ու փայլ, կ'շողան ծաղկունք փառ փառ, կ'գոհնաւորին պտուղք վառ վառ, կ'ճռուղեն թռչունք յո՛ր յո՛ր, ու արարածներու կատարեալը թոթուած իր ուսէն թոյլ ու մեղկ կեանքը ձմռան, սրբած իր այտերէն դալուկ ու տամուկ տեն, կ'փութայ աշխատութեան դաշտ, դաշտ, և այս ամէնը բնութեան հիահրաշ երաժշտութիւնն ու երգերը չէ՞ն, ու աղօթքներն աշխարքին, որ անդադրում կ'մատուցեն Անհունին ու Դերագունին, աղօթքներու նուիրականն ու սուրբը, պայծառն ու մաքուրը, Մայիսով օծուն ու ծփուն, երանի թէ մարդոց աղօթքներն ալ այսպէս ջինջ ու մաքուր, սիպտակուսանթեամբ, խնկաբոյր ու հոգեւին բլխէխն Մայիս սըրտերէ և վժային ու սուրային մինչեւ երկին: Այսպիսի թարմաւէտ օրերու զովահիւս առաւօտի մը, արեւի վարդ ճաճանչներու տակ, երեք ընկերներով ճամբայ կ'ըռնկինք ոլոր, մոլոր օձապտոյտ ուղիներէ. խորը՝ Եփրատը պահ մը կ'դառայ կատաղաբար, ու պահ մը յուշիկ նուշիկ կ'վժլայ քարերու գրկերէն, ու մենք երկնքի բուրումնաւէտ խաղաղութեան տակ, մերթ երգերու խաղերով ցնծուն, ու երբեմն մտածկոտ, յափշտակուած երկնի ու երկրի ազդեցիկ զարմանալի յօրինուածքներէն, կ'արագենք, աչեր կ'յառին կը սաւեն, ռնգունք կ'յագին, լսելիքներ կը յափրանան, կեանքն ամբողջ խորասոյզ թովանքի ու հմայքի մէջ կ'կլտամայ գեղանոյշ տեսարաններէն, թոյր, բոյր, երգ, լոյս, կանչ, ցլնծ, առատ առատ մէկ քան զմիւսն գերազանցելու նախանձով արբշիռ. անոնց մէջէն կ'քալէին ձիեր փունջելով, վրնջելով, արբեցած գեղեցիկ առաւօտի գեղեցկութիւնէն: Կ'քերենք դէպ ի վեր Մնձուրի սարոտը Զալ Տաղին ու Աւալը կ'հասնինք երեք ժամէն պժլտացող ջրի մը եզրը, Գայնարճան, ու յոգնութիւն մը առնուլ կ'փափաքինք, յանկարծ իրերը կ'փոխուեն, կ'մթագնի ջինջ կապոյտն եթերին, լուրթ ու մայլ թուխպ ամպեր գոռ ու գոչ ամպրոպներով կ'սկսին երկիւղ ազդել մեզի, չատ չանցնիր և ահա բացան սահանք երկնից, խոշոր անձրեւի հատիկներ կ'սկսին չաղուել, յետոյ մաղուել անդադրում ամպերու լեցուն ծծերէն, ու մենք այս տեղատարափին տակ, ձիեր թէ՛ անձրեւի և թէ մարակի չառափին տակ ժայռերու խոշոր կոյտերու և նեղ անցքերու այծեմնի ուղիներէ հեւ ի հեւ կ'փութանք ապաստարան մը գտնելու. ծծուած անձրեւ ամբողջ զգեստնիս խսում կ'դարձնէ ու ձիերու ոտներ տանիններու ուրգի ձեւը կ'առնեն, նորէն իրերը կ'փոխուեն, կ'անցնին մթին ամպեր, կ'փարատին գոռ փայլատակումներ ու կաթնագոյնեակ ամպերու ետեւէն Մայիսը կ'ժպտի ու ջերմին արեւն օգնութեան կ'փութայ: Պարտասած՝ մի ջրի եզրին հանգիստ կ'առնենք Բաղչդաչի համբաւաւոր արտասահղույն աղբրակին քով հանգիստ, կաղղուրում, քաղց, ծարաւ, ու հեռաւոր լերանց գագաթներէն վար սուրացող ծամ ծամ ալեծփիկ վարսերն հովերուն, լխաթոք ու լիաչորթն կ'ծծենք: Բարքեւուտ ելեէջներէ Զալէն ազատած Գոհանամքի բարձունքէն կ'սկսինք դիտել անյագ ու երկիւղածօրէն Ս. Երեւման մենաստանի փառաշուք դիրքը, որչափ որ ժամանակի փոփոխմունք իր անցեալի փառքէն փոքր բլուր մերկացուցած են զինքը, և սակայն նա իր հնամենի վեհապանծ իրական ու նուիրական դիրքէն անխախտ, և սնքացած ջերմեռանդ ու հաւատաւոր ժողովրդեան բիւրաւոր այցելութիւններէն, դեռ իր չուրջը կ'սփռէ համօրէն երկիւղա… բացումներ. իր սկզբնակ սրբատաշ քարերն որ ջերմեռանդի խնկով ու տաշխով թըխացած են, կենդանի արձաններ դարձած են վերյուշումներով լիք լեցուն թէ քանի՜ներ ի գուճ եկած աւիկ մը խնկով ու երկու մոմերով, արիւնոտ սրտով, ու անմխիթար խոցոտ հոգեկով քանի՜ներ գլտարանի վայրէն բոկոտն քալած են մէն մի քայլին չոթներու նրվին անշարժութեամբ մը աղօթքի մրմունջները մրմնջելով, արցունքի սրուակներով արագոռն և յոյսերու պսակներով ասլցան: Այս մենաստան 8—10 դարու պատկառելի հնութեամբ մը կ'փայլի և ունի տակաւին կենդանի վկայ մ'ալ Ս. Երեւման Մատրան քովիկը, անաղարտ ու անգոս Գեի ծառ մը, որ մեծադալար անչքուկ ընկերակից եղած է, և 10 դար առաջ ալ հանգստարանը Ս. Փրկչին, որուն վրայէն երեւցաւ այծեաժ որսացող զօրավարին: Դարերու փոփոխմունք ու եղանակք չեն կրցած այս ծառը խախտել ու այլայլել իր թարմութենէն ու առուգութենէն: Վանքն էն յարմար մի վայրի վրայ չինուած է, զովալ, սառնորակ ջրեր, առատ տեսակ ծառներ, իրեն բաւականաչափ արտեր և արտավայր, թէեւ իր ներքին ամբողջ փայլն ու հարստութիւնն կորսնցուցած, սակայն յոյս մեծ կայ թէ աշխատաւորի ձեռներ կամաց կամաց լեցնեն: Աղօթններնիս ընելէ և կարգ մը նորոգութեանց ալ պէտքն ուշադրութեան առնելէ վերջ կ'մեկնինք Լիճք գիւղը, որչափ որ կ'արագենք գընացքնիս, նորէն գիշերի միայնիս անձնեւ կ'թուի: Կ'անցնինք Ձեօփլէր գիւղէն, բաւիկ մը ժողովուրդ որ քարէ ցցունքի մը վրայ տղղան իբրեւ զմեղուս, խորդուբորդ ճամբներէ և ուռիքի խոր ձորերէն կ'արագենք, հովը կ'սկսի պաչել և անուշ փայփայանքով մը սրսփել մեր ճակատները, ու մեղմիկ սրսփուկ մ'ալ զմրխտազօծ կանաչներու թաւիշ փափկութեանը վրայ կ'ծփծփի. վերքի մը վըրայ ենք ուր կ'պարզուի աչքերնիս գեղահիւս տեսարան մը, արեւի մուտքը, ու յորդաւատ ջրերը: Վերն արեւն իր մնաք բարո՛վ ըսելու վրայ արագ արագ փախուստ կուտայ ամոթխած չառագունմամբ, զլնք հետապնդող ու հալածող ծուէն ծուէն, գունեղ գունեղ, անվրձին պատկերներով ամպի փարթերէն, իր առաւօտի կենդանաչող փառաւորութիւնն իրիկնամուտի մարմրուն մի փայլով, և հեշտամթոյր գգլխիչ նախշուն կէտկլտումներով բուրբուռ, ու ծալծալ թովանքներէ որ կ'սրսփէ բնութեան ու մարդուն ճակտին, խլելով անոնցմէ սրտի թրթռուն բաբախումներ, հոգի խոր խռովքներ ու յոյզեր, մաքի խոկումներ ու խոհանքներ, ու գրչի վառ ու կենդանի գծաւորումներ իր էն անուշ ու ազդող անջինջ համայնապատկերովը. վարն Եփրատն ու Գաբարօտագոյն հպարտ փռուածքներով և բազմաճղի կոր գծերով, ընդարձակ տարածութեամբ կ'սուրան, խոուլովի մը ցասկոտ բնաւորութեամբ, երբեմն գոռալով վազ ի վազ, ու երբեմն առնելով խաղ նազ ի նազ, և իրիկնամուտի ոսկեչպար ճառագայթներէն բռնկած կ'չողշողան աղքնացնիչ հանդիսաւորութեամբ. Ջուրերու կուրծքը բոցափայլ զերթ ոսկեղէն ծովակներու կ'փալփլան հրեղէն ցոլքերով, արբշռանքի վերացման տակ յամրայս կ'քալենք. ա՛լ ոսկեփուլ բիբերն երկնքին, կապոյտի վարագուրէն դուրս կ'պպզտան ու գիւղի ճրագներն ալ մըրցումի հուրքով՝ կաժկլտուն կ'գրաւեն ուշքերնիս տարբեր ազդեցութեամբ մը: Կ'հասնինք գիւղ ժամ երկուքին և կ'իջեւանինք Տ. Բագարատի տունն ու անմիջապէս աչեր կ'փակին յոգնած արտեւանունքի տակ: Լիճք գիւղի դիրքը՝ Խոստոի Պատուանդան Ս. Յակոբի բլրակի զառիվայրին վրայ բացուած գիրքով, և երեք կողմերէն աղուոր դաշտակ ու մրգաստ պարտէզներով եզերուն գրաւիչ տեսարան մը կ'պարզէ չուրջիններուն. լեռ ու լեռնաղիւներով. … Իր չուրջը պար բռնած են լեռնորդի Ոսանաճը, Գնձուտը, Մ'ակը, Ս. Յակոբը, Բաղչտաղի Եայլան, և ասոնց ետին ամենի ու վեհխարի սէգ ու վեհ օղակաւորումով մը Արեւելքէն Մնձուրը, Պահրամէլին, Մէրճան Տաղին ու Հաճարին, որուն երկարաձիգ շղթան մինչեւ Պարսկաստանի գահերն առած է, Արեւմուտք հիւսիսէն՝ Սինիպէլին, Կապոյտ կապանը, Սօրէնիկը, Քէչիչ Տաղին, Խարաբէութիկը, Աղ Տաղին, Կէօլ Տաղին, հարաւէն՝ Զալ Տաղին, Խաչմիլը, այս լեռներ մէկ օրէն մինչեւ երեք օրուայ հեռաւորութեամբ, և սակայն գիւղի եղական բարձր դժնոյ դիրքէն իր առջեւ տարածուն կ'դիտէ այս ամէնը, որ համատարած ծովու մը նման, ձորերու ու սարահարթներու խորդուբորդութեամբն ալիքներու ծփացող խոյորապատկերն առած է, անմոռաց ու անթառամ Եփրատն հոս եւ դարպասներ կ'ընէ հեզիկ ու հանդարտիկ: Քիչ վարը Գարապռատադն Եփրատի նիւղը կ'խառնէ իր յուղումնալից խորգիներով: Արեւի դիէն բաղկի մը երկայնքով Սանախարի գետակը Մէրճանի կուրծքէն դուրս պոռթկուն խելուածի չըլմորանքով կ'թափի բազմակուլ Եփրատին մէջ. հիւսիսէն Շէքէր Սույի գետակը որ անուսն արժանի վազքով կուգայ անուշութիւն մը եւ տալու մշտանուշ Եփրատին: Փռուած, պահուըտած գիւղերն են՝ Սերկեւիլ, Բաղաթ, Կայարմն, Արտօսը, Հեզիկտար, Կօրնչա, Խաստ, Բաշալու, Հասան Օվայ=Հաչգիւղ, Մօչուտ, Թեօփէ, Ադմա=Բինկեան մանաստրը, Սամախիկ, Տատալ, Նորատուն, Ջինէքէր, Կատնակ, Խելմըկայ, Թաւուգ, Չէօփլէր, Ուռիք, Պաղճա, Բաղչտաղ. այս գիւղերը 1—6 ժամ հեռաւորութեամբ, իսկ 4 ժամու զնացքէ մը յետոյ, Օվաճըգ նախագաւիթն Տաճիքի: Գիւղին աչխ ընդարձակ մրգաստանի պարտէզներ կան, համբաւաւոր են տանձն ու խնձորն և այլ համեղ գունեղ պտուղներ, որոնք կ'ապառեն չուրջի գիւղերը փոխարինութեամբ ցորենի ու գարիի, ունի փոքր ջրարբի դաշտակներ, ուսկէց կ'առնուած անբաւական ցորեան ու գարի և լուբիա, բակլա, քաթթէօս. դաշտակաց անունները են. Մ'մակ, Քթառիկ, Ուռեարիկ, Թլմէջք, Կոճառ կամ Կրճառ, Փիրենց աղբիւր, Շաղներ, Առուկալ ու Բակչի: Բակչին ունի կոր ցի; մը որ կոթողի մը պէս կեցած է իր գլխին՝ բերդի մը աւերքը, ինչպէս և հանդիպակաց կողմը չէշտակի այսպիսի մի ցցունքի վրայ ևս աւերք մը բերդի: Գիւղիկ, առողջ օդ և մաքուր սառ ջուրեր ունի: Բնակչութիւն՝ 120 տուն, 5—600 ժողովրդով, 80—90ն Հայ փոկ միայն. կալը Թուրք, անոր կոկիկ և ճաչակաւոր են, երկյարկ ու եռայարկ, լայն փողոցներով անվտանգ, արտաքին տեսքէն ներքին յարկաբաժիններու ճաչակաւոր լինելն ալ ակնյայտնի է:

Կեցութիւն. — Աշխատասէր ժողովուրդ մ'են, բայց կենալն աւելի ջանասէր, կանանց աշխատութեան քմեշ արանցը ծուլութիւն կ'թարգմանուի, լեզունին կոկ ու մաքուր է, կնճառ ու աւելորդ բառեր, նուրբ ու կոշտ եղանակաւորում չունին, մաքրասէր են ու կ'հագուին մաքուր, հակառակ իրենց վերջին ծայր չքաւորութեանը, կանխաւ բարեկեցիկ ու ջոջ հարուստներ ունեցեր են, որոնք աւելի կրթասիրութեամբ կորսնցուցեր են հարստութեանց մէկ մասը, ամէն ոք բերնուց գիտէ թէ Լճեցին 60 փր. մէկ քաչ մսը, 30 ոսկի ծախսով բարձրացուցեր է կրքի համար, բարեխիչ մը և անշուշտ —: Եթէ ցաւալի կէտ մը կայ այժմուս ևս, այն ալ նորերուն դէպ ի այդ կռուազանութիւն ու կրքի ձգտումն է, փորձեր կ'ընեն միշտ յայտմ փայլելու, միշտ չարունակական խրատ, յորդոր ու այցելութիւններ դեռ զիրենց բարերար ազդեցութիւնը չանեցան, իրենք զապաղն աղքատութիւնն է, հիւրասէր են ու պատուող ամէն կարգի հիւրեր ըստ աստիճանի. … լական տեսուր հանդէսք զուրկ աւելորդութիւններէ: Մանուկ սարիկան 15—16, իսկ մ'աւ 8—10, հարսանիք 4—5:

Ապրուստ ու պատմութ. — Ապրուստի միջոցներէ բոլորովին զուրկ են գրեթէ, պանդուխտ քիչ ունին, ասոնք չեն օգներ, կարգ մը ընտանեաց Պոլիս և այլուր կ'ընակին և ուրիշ տեղ չեն հեռաքրքրուիր, բնաւ չեն օգներ դրացիններու ու ազգականներու, գէթ իրենց եկեղեցին ու բաց գոց դպրոցին ալ չեն օգներ, հակառակ մեր խնդրանքին. բացառութիւն՝ երկու բարեսէր անձանց օգնութիւնը: Երկրագործութիւնը չկայէն: Արհեստ մասի վրայ 1, 2, 3 կօչկակար, դարբին, հացագործ, պայտար, ջուլհակ, վերջերս կ'ձգլտուն կտաւագործի արհեստարան մը բանալու:

Եկեղեցի, ուխտավայր, դպրոց, վանք, բարոյական. — Ունին մի եկեղեցի Ս. Աստուածածին, քարուկիր, սիրուն փոքրիկ չէնք մը 102 տարուան, ունին քէնդ. մը 25ամեայ, կորսնցուցած իր ընկրուհին, երէցկինը. այժմ մտածկոտ անցկոյն մէջ անհաչիւ ընթացքին. ժողովուրդն եկեղեցասէր չէ, մանաւանդ արանց դասակարգը, ասոնք նախամեծար կ'սեպեն հոս ու հոն ժամանակ անցընել քան եկեղեցի երթալով Աստուծոյ աղօթք ու փառք մատուցանել, այս ուծացում վերագրելի է չատ ժամանակ առանց քահանայի մնալնուն եւ գլխաւորաբար կանոնաւոր դպրոց ու դաստիարակ չունենալնուն. ահա ասոնց մէջէն առեղծուածը՝ հիներէն մնացած այդ անուղիղ թօզոնը վերնայ ու սէրը ծաւալի, չատ յառաջդիմող ժողովուրդ մը պիտի ունենանք, առանց հաւատի—գործնական—մնայամներ զարգացած են. մխիթարար նըշմարելի մի կէտ, երբ ուխտավայրեր գնալ պէտք ըլլայ, բոկոտն ու գլխաբաց կ'վազեն, ինչպէս եւ փորձով տեսանք, անցեալ տարի Ս. Երեւման վանուց չինութեան ժամանակ ամէնէն ջերմեռանդ ու բարեպաշտիկ զգացումով աշխատող, քըրտնող, զոհողութիւն առնող ժողովուրդն ասոնք գտանք. 3—4 անգամներ 50—60 ժողովուրդով 2—3 օրեր կ'աշխատէին իրենց գործերը մէկդի դնելով, այս տարի ևս նոյն ջանք ու գուրգուրանք աշխատանքը, 50—60 անձեր 3 օր անձանձիր աշխատեցան ձրի, և գործի ժամանակ ըլլալու պայմանաւ: Իրենց այս աշխատութեան ու հոգածութեան համար միշտ չընորհակալութեան արժանի են և գովութեան, զի Թեմօրէ գիւղօրէյս մէջ միայն ասոնք են որ տաք վերաբերութիւն մ'ունին Վանուցս հանդէպ: Եթէ եկեղեցիին ու դպրոցին հանդէպ ալ նոյն գովելի եռանդն ունենան, բազմիցս չնորհակալութեան արժանի են:

Ուխտավայր. — Ս. Աստուածածին՝ փըլած, Արեգ Սար, Ս. Կիրակոս՝ փլած, Ս. Սահակ, Ս. Վառվառ, Եօթն եղբայր, Ս. Սարգիս, Ս. Յակոբ, գետեզրը, Ս. Յակոբ՝ գիւղին գլուխը 1/2 ժամ հեռաւորութեամբ. սա ամենահիանալի վայրի մը վրայ է, ուսկից դիտողը կ'ապշի, կ'զմայլի պահ մը, ա՛լ երկնքի մօտեցածի պէս բարձրէն դիտել կ'սկսի, եւ որ կողմն՝ առնելու թէ արեւմուտք, հիւսիս թէ հարաւ, ամպէծրար գագաթներ, ձիւնափառ փռուածքներ, բրգաձեւ բլուրներ, օղակ օղակ չղթայաւորումներ, սարահարթ ու դարաւանդ, ձոր ու ծմակ, հովիտ և թաւուտք, ծառերով ու կանչով հիւսկէն, ջրեր յորդայորդ, նեղկուլիկ ու լայնայատակ ուղիներ, վեր եւ վար գիւղերու ցանցնուք, գլխի վրայ անծալ կապոյտ, ոտքի տակ անեզր կանաչ, այցելուին աչեր չատ հեռուներն ու որչափ որ կ'զօրեն անհասպել թող յառին, սրտին, բնութեան այս վեհութեան կ'խոնարհին, զեւթիչ տեսարանը կուշտ կուռ կ'կշտացնէ դիտողը, եթէ կչտանալ կարելի է:

Դպրոցը խուղճուկրակ, 40—50 աչակերտով եւ ուհիով, տարեթոշակ 6 ոսկի և այս պատկառելի թիւն ալ երբեմն կ'զեղ… համար … աւորութեամբ:

Բարոյական — Ամուսնական բարք ու կնճռոտ խնդիրներ չկան, ընտանեկան ու բարեկամական յարաբերութիւնք միշտ օրինաւոր են, ազօրէն կենակցութիւն եւս. չկան, կեղծիք, չողոքորթութիւն չեն գիտեր, միջավայրի ըմբռնումով բարոյականի դէմ զեղծում չի գործուիր: Մի քանի օր հոգեւոր մխիթարութիւններ տալէ վերջ երկուստեք գոհունակ տպաւորութեամբ մը տակ կ'մեկնինք Եփրատի եզրով դէպ ի Բինկեան:

Գ. ՎՐԴ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

Ակն, 15 Մայիս.

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՑ ԵՐԳԱՐԱՆԻՆ ՓՈՓՈԽՈՒՄԸ (*)

Բողոք. համայնքը ուրախութեամբ ողջունեց նոր երգարանի մը հրատարակման լուրը: Այժմէութիւն ստացող այս աւանդխնդիրի մասին տարբեր տեղերէ յայտնուած կարծիքներ իրենց առանձին կարեւորութիւնը ունին անշուշտ:

Բէտտէնի և Աւետաբերի մէջ հրատարակուած նմոյշները, հին երգեր նոր կաղապարով ձուլուած, անկեղծուած լաւ տպաւորութիւնը չգործեցին հոս ալ: Երգեր կան, որոնց վրայ չատ աննչան փոփոխութիւն եղած է, երգեր ալ կան որ աւելի յառեփոխութիւն կրած են քան բարեփոխութիւն: Կարծենք պէտք չկայ Նոր Երգարանի մէջ դնելու նպատակով վերաքննելու հիներն այն երգերը, որոնք տարուան մէջ հազիւ մէկ երկու անգամ երգուելու բարեբախտութիւնը կ'ունենան: Նոր Երգարանը հիներն միայն լաւագոյն երգերն ու եղանակները պարունակելու է: Նմոյչներէն ոմանք կ'մտանեն թէ սրբագրիչը ջանացած է նկարագեղ բառերով հիւսել իր տողերը, որով անգիտակցօրէն արտադրած է աչխարհիկ բանաստեղծութիւն մը, խօսքերը գեղեցիկ բայց խորհուրդին անյարմար, գոնէ մասնաւոր համարներ: Կրօնական բանաստեղծութիւնը իր արտայայտութեան առանձնայատուկ եղանակ ու բառ ունենալու է: Կ'տեսնուին նմոյչներ ալ, թէեւ հազուագիւտ, որ լիակատար յաջողութեան կ'մօտենան, որովհետեւ չէշտերու, կանոններուն համաձայն են, պարզ ոճ և կրօնական ներչունչ ազդող, հոգեկան զգացումներ հրահրող արտայայտութիւն մ'ունին:

Երգարանը իր երկար գործածութեամբ տեսակ մը նուիրականութիւն ստացած է: Պատուելիներէ ոմանք քարոզներու մէջ սովոր են գոց ըսել չատ մը համարներ: Սուրբ Գրոց և երգարանի նման նուիրագործուած գրքեր չուտ ու արագ փոփոխութեանց և թարգմանութեանց ենթարկել սխալ ուղղութիւն է: Վերաքննուած երգերը հիներն լաւ ալ ըլլան, բաւական ատեն չատ անախորժ պիտի հնչեն հնավարժ ականջներու: Համբաւաւոր պատուելի մը կ'ըսէր. «Եթէ վերաքննուած երգերը հրատարակուին ալ, ես հին խօսքերը պիտի գործածեմ իմ եկեղեցիս մէջ:»

Նկատի առնելու չէ՞ նաեւ տարագայ սա մեծ անպատեհութիւնը, որ պիտի ծագի մեր սրբավայրերուն մէջ, երբ ոմանք հին երգարանը ոմանք ալ վերաքննուածը ունենան ձեռքերնին բռնած: Երգը սկսելու ատեն հին ու նոր իրար պիտի խառնուին, հոս հոն ձայներ պիտի ընդհատին: Ոմանք պիտի յամառին հինը չարունակել, թէեւ վերջապէս նորը պիտի յաղթանակէ: Մեր ուզածը բարեփոխուած երգարան մը չէ, հապա յաւէտ նոր երգարան մը նոր եղանակներով ու խօսքերով: Ջնենք գիտեր թէ հրատարակուելիքին մէջ ո՛րչափ մեծ բաժին մը … բաժինը տայ:

Ենթադրենք թէ Նոր Երգարանը 400 երգ ունենայ տարբեր եղանակներով, ասոնցմէ գոնէ 200ը բոլորովին նոր երգեր ըլլալու են և մնացած 200ն ալ մինչեւ հիմա հրատարակուած երգարաններուն հատընտիր եղանակներէն բաղկանալու են: Ինչո՞ւ Նոր Երգարանին մէջ չդրուին «Երգեր ու Եղանակներ Տղայոց Համար»էն, «Իբր պանդուխտ»ը, «Երկիր մը կայ ուր որ ցնծում»ը (երկար եղանակ), «Ի՛նչ սրտաչարժ երգոց ձայներ»ը, «Հայր մ'ունիմ ես վերն»ը, «Պաղկաւէտ դաչտին»ը, «Շատ հեզ ճամբան առաջս կ'երթէր»ը, են. Ինչո՞ւ «Նուագարան Սրբազան Երաժշտութեան»էն «Երուսաղէմ տուն փառաւոր»ը չդանուի իր փառաւոր եղանակով: Ինչո՞ւ Թրքախօս դասաններու համար հրատարակուած «Իլահիլէր իլէ Մազամիր»էն «Ջիթեմազարդ սա լեռ ու ձոր»ը և «Գովեցէք Տէրն զաղիւր բարեաց»ը, այդ վսեմ յուղումնալից փառաբանութիւնը չքոզօրէն չփառուի լայն էջի մը վրայ: Շատ դիւրին է մինչեւ հիմա հրատարակուած երգարաններէն, որոնք ա՛լ հին կոչուելու տխուր բախտին պիտի արժանանան, 200 հատ մը սիրուած եղանակներ վերապրեցնել:

Մնացած 200 բոլորովին նոր եղանակները հաւաքելն ալ դժուարականճիւ խնդիր մը չէ անշուշտ, քանի որ Ամերիկայի մէջ ամէն տարի նորանոր երգարաններ ժողովրդեան կ'հրամցուին: Ենթադրենք թէ 50 հատ աւելինիս ունինք Ամերիկեան երգարաններէն: Դժուար չէ, հոս Խարբերդի մէջ 50 տեսակ կրնայինք համբել: Այդ 50 երգարաններէն իւրաքանչիւրին մէջ գոնէ 4 հատ խիստ գեղեցիկ եղանակ կ'գտնուի. 4 անգամ 50 կ'ընէ

(*).—Այս յօդուածն արտատպած ենք «Աւետաբեր»ի վերջին թիւէն, գաղափար մը տալու համար Հայ բողոքականաց մէջ յուզուող խնդրոյն վրայ, զոր մենք ևս քննած էինք ժամանակաւ, խմբագրականի մը նիւթն ընելով: Ծ. Խ:

ԲԱԽՏԻ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ՉԱՀԵՐԸ (37)

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Դ.

Խանութներուն եռեւի կողմերը, կափուճները (Բուլէ) կ'կչռէին, կիսամանուբը չերտերու կ'վերածէին, պիտակները կ'ասկէին և չաքարի մէջ աղնձած նուչերն ու ճերմակ կամ գունաւոր չաքարամածները կ'եփէին: Հնոցները կ'տաքնային, փուռերը կ'կարմրէին, կաթսաները կ'խորխային, գործաւորները, չալիկի թեւնոցներով, միզ ու բաղուկ հոլանի, կ'չարժէին խոչոր բահակներն և սանդխառնով կ'ծեծէին մարմարեայ սանդերը: Հնոցներուն խոլ բոցերէն լուսաւորուած, կարծես թէ քաւարանի մը այլանդակ երեւոյթներն էին: Բոլոր արհեստաւորները կ'աշխատէին, … կ'տարածէին, և քաղաքին պատերուն վրայ ազդագիրներ կ'փակցնէին: Վիքօ Յրէդդոյի ու Բեախայի, Լարկօ Բարբիդայի և Բորգօ Սլլպայի երեք հաչակաւոր երշիկավաճառները կ'ծանուցանէին հասարակութեան թէ մինչեւ առաւ բաց պիտի մնային Մարանոյի և Մօնդէ տի Բրօչիտայի գինի վաճառելով, թէ պիտի պատրաստէին այն կրկին … զոր … կ'անուանէին և այն մեղմածոր ձուաղեղը, որ ֆէրցէօ կ'կոչուի, ինչպէս … չինուած ոչխարի կողկնձը: Նաբոլիի զբօսարանը, մեծ զբօսարանն և Եւրոպական զբօսարանը, իրենց միլիոնեայ ցուցանակները, հասա կտաւէ ծածկոյթի մէջ առած, իրենց սրահներն ու սալոնները կ'մաքրէին: Թատրոնները քառապատիկ լուսավառութիւններ կ'ծանուցէին, մինչ զանազան սպրանքներ ծախող խանութներու դուռներուն և … ցուցափեղկերուն վրայ կ'երեւէին սեւ թաւիչէ գայլեր, քարդօնէ հրէշային գլուխներ, բնականէն երեք անգամ աւելի մեծ և հարիւր անգամ աւելի տգեղ,—երկաթեայ թելերէ չինուած փոքրիկ դիմակներ, դէմքը պաչտպանելու համար …, գործիքներ՝ զանոնք նետելու համար, օձագիծ սանդուղներ չաքարատափերը պատչգամ բերելու համար, և ծաղիկներ, ուսապարկեր, հանգոյցներ կամ պարահանդէսի քմայքոտ զարդարանքներ և ամբողջ հագուստներ՝ ոլորկ թուղթերէ: Մօնդէքալվարիօ Թաղին փողոցներուն երկայնքը, կերպասավաճառներու, հնավաճառներու, մանրավաճառներու ամէնէն մութ խանութներուն մէջ, ժողովրդային վէչթէնէներուն յատուկ տարազները փայլէ մարդերու վրայ անցուած կ'տատանէին,— Մէֆիսթոֆէլներ, կարմիր ու սեւ ներկուած հոլոֆեռներ, հին գորգերու կերպասով չինուած, Սօրէնդէի …, փայլուն զոյներով, և մանաւանդ սաղաւարտներ, փայլուն սաղաւարտներ իրենց քարդօնէ զրահով և փայտէ սուրով: Այս տարազներն որք ամէն տեղ կ'վարձուէին քանի մը ֆրանքով և միմոսական չեչտ մը կ'դնեն այս մթին փողոցներուն մէջ, կ'երեւէին մինչեւ առաջին յարկերու պատչգամները, դուրս կ'ելնէին խանութներէն, մերթ կ'հեգնէին դժոխային դիմակներու տակ և մերթ ճերմակ … կամ կանաչորակ կապոյտի …: Ո՛ւր որ երթցուէր, ժողովրդային թաղերն ինչպէս աղնուականաց թաղերը, ամէն տեղ կայտառ չարժում մը, զուարթ յոգնութիւն մը, անդուլ գործունէութիւն մը, ամէն ոյժերու … ու գիշերային խմոր մը և յարատեւ, վառ ու կորովի ժրութիւն մը խաղաղ ու աչխատասէր քաղքի մը որ կ'զգայի միակ աշխատութեան մը և անոր կ'նուիրուի ուղեկով ու սրտով, ձեռքով ու ոտքով, իր ջիղերուն թրթռացումը, իր արիւնին կենսականութիւնը գործածելով, և իր ղեկերքին ոյժը ցրուելով այս անհուն ու միակ գործին: Եւ ամէն տեղ, ամէն տեղ կ'գուչակէին կամ գիտէին, ամէն տեղ աչքի կ'զարնուէր կամ կ'կարդացուէր թէ ինչ էր այս մեծ գործը.— … Բարեկենդան …: Միայն Բարեկենդան և ոչ ուրիշ բան: Մեծ քաղաքը նուիրուած էր այս մոլեգին ու զուարթագին յոգնութեան, ո՛չ թէ աշխատութեան հմայքին սիրոյն համար,—ա՛յն աշխատութեան որ պատճառն ու հետեւանքն է բարեկեցութեան, որ ինքնին աղբիւր մ'է բարութեան ու արժանաւորութեան: Մեծ քաղաքն այս անդուլ գործունէութեան յանձնուած չէր բարի նպատակով մը,— ինչպէս առողջապահական կամ ճարտարարական բարեկարգութիւն, արհեստից կամ վաճառականութեան ցուցադրութիւն, հին թաղերու անդեծում և նորերու հաստատում: Միայն Բարեկենդանի համար էր, Քաղաքապետութեան և Թաղապետութեան կողմէ պաչտօնապէս արտօնուած, յանձնաժողովներու, մասնախմբերու և ընկերակցութիւններու կողմէ նպաստաւորուած, հաղարաւոր անձերու կողմէ պատրաստուած, մեծ հաստատութեան մը պէս ստեղծուած ու իրագործուած, հինգ հարիւր հազար բնակիչներու մտքին մէջ տարածուած, մինչեւ հարաւային դասառներուն մէջ, տատասած, մինչեւ Հռոմ, մինչեւ Ֆիրենցա արձագանգուած, ուրիչ ամէն առաջարկութեան գերադասուած Բարեկենդանը, միայն Բարեկենդան,— Բարեկենդանը մինչեւ խանդավառութիւն, մինչեւ ցնորք: Բայց ինչպէս որ Նաբոլիի ամէն խաղաղ բաներուն խորը դառնութեան երակ մը կ'հոսի միշտ, քաղքին սաստկէն ծանր իրերն ու մարդիկը միմոսութեան և ծաղրածի վերածող այս Բարեկենդանին ոլորմելի բան էր: Աչունէն մինչեւ Յունուար, խմառ ու ծանր … փչած էր Նաբոլիի փողոցներուն մէջ, առողջ մարդոց կորովը ջնջելով, և հիւանդներուն ախտաւոր վիճակը սաստկացնելով: Շատ դասառացիներ չէին եկած ձմեռնային սովորական ժամադրութեան: Շատ աշխատութիւններ աւելխանուած էին և մասնաւոր աշխատութիւնք սկսած չէին: Ուստի, ժողովրդեան դաւակներ կը քննային եկեղեցիներու սանդուղներուն վրայ, Սան Ֆրանչէսքօ տի Բաօլայի սիւներուն և Ճէզու հրապարակին Իմմաքուլաթայի կոթողին տակ: Եւ … հետ միւսէնոյն ատեն, բուռն քամի մը փչած էր: Ուստի, պաշտօնական Բարեկենդանը սահմանուած էր, եթէ յաջողէր, առնուազն ատեն օրուան համար յագեցնել անգթին բազմութիւն սովեալներու, գործաւորներէն մինչեւ ծաղկագործուհին, գերձակէն մինչեւ վաճառատան պաշտօնեան, չրջուն վաճառորդէն մինչեւ խանութպանը: Երեան օր Բարեկենդան, այսինքն քան օր հաց և չաքարեղէն: Գաղափարը մեծ յաջողութիւն ունեցած էր անմիջապէս: Ամենքը, նոյն իսկ նուազ հարուստները, ծախահարած էին, զիտնալով թէ իրենց դրամը աղուոր չահ պիտի բերէր: Բարեկենդան, Բարեկենդան, պատչգամներուն վրայ ու փողոցներուն մէջ, դուռներուն վրայ ու տուներուն մէջ: Ուրեմն, Բարեկենդանի այս վերջին Եշ. օրով, ուր … գործնական … կ'առնէր, Տի Դօլէտօ փողոցն ուր Բարեկենդանը մէկ ծայրէն միւսը կը ցուցադրուէր իր ժողովրդային ու ազնուականական ձեւերուն մէջ, ամէնէն այլանդակ երեւոյթը կ'զգենուր: Բոլոր մեծ վաճառատուները գոց էին, քանի որ խանութպաններն և իրենց կինները կ'ուզէին այն օրը վայելել: Բոլոր նչանաւոր անձնաւորութիւնները ծածկուած էին կառքերով կամ …ներով: Լապտերներն ալ այնպէս:

ՏԻԿԻՆ ՄԱԹԻԼՏ ՍԵՐԱՕ

Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

200 ։ Նոր Երգարանը միայն ամփոփագրելցիկ ու յատկանշական եղանակներ ունենալու է ։ Եղանակ ընտրելու գործը փորձ և հմուտ երաժիշտներու յանձնուելու է ։ Խարբերդի մէջ 100է աւելի կրօնական նոր երգերու թարգմանութիւններ կան ։ Տարուէ տարի նորեր ալ կ'աւելցուին այլ և այլ թարգմանիչներէ ։ Կ'վստահացնենք թէ Խարբերդ 50 հատ չատ գեղեցիկ երգ ու եղանակ կրնայ տալ ։ Նոյնչափով ալ եթէ միւս գոլէճները նպաստեն, գործին դժուարութիւնը պիտի կիսուի ։

Զմոռնանք աւելցնել թէ Նոր Երգարանը ունենալու է նաև քանի հատ մ'ալ Շարականներու դաշնակը Եւրոպական նօթայի վերածուած ։ Բոլոր . ժողովուրդը ո՛ և է երգէ աւելի հաճոյքով պիտի լսէ «Քրիստոս պատարագեալ»ը (երկար եղանակ), «Վասն ի գիշերի»ն և «Սուրբ, Սուրբ Տէր Զօրութեանց»ը ։ Այս եղանակները Եւրոպական ո և է լաւ եղանակի հետ կրնան մրցիլ և առաջնութիւն առնել ։ Կ'յուսանք թէ Եւրոպացիք հետզհետէ պիտի գնահատեն արևելեան երաժշտութիւնը և արևելցիք ալ Եւրոպականը ։ Այնչափ մը նախապաշարուած ըլլալու չենք ինքնակամ զրկելու զմեզ մայրենի Եկեղեցւոյ հոգեխօսիկ եղանակները վայելելու բերկրանքէն ։ Ոչ ալ Լուսաւորչականներ կուրօրէն այնչափ նախապաշարուած ըլլալու են որ տակաւ Նոր Երգարանին եղանակներ չներմուծեն եկեղեցական երաժշտութեան մէջ ։ Գոնէ հիմակուհիմա ազգային դպրոցներու մէջ, ուր երգի յաճախադէպ սով կայ, պէտք է սովրեցունեն այդ երգերէն՝ հանդէսներու և դպրոցը սկսելու ու փակելու առթիւ երգուելու համար ։ Եթէ Պոլսոյ և Իզմիրի ցայգահանդէսներուն, հաւաքահանդէսներուն և հարսանեկան խրախճանութիւններուն մէջ Եւրոպական աշխարհիկ երաժշտութիւնը իր լայն բաժինը կ'ունենայ, ինչո՞ւ եկեղեցիներու եւ դպրոցներու մէջ Եւրոպական կրօնական երաժշտութիւնն իր փոքր բաժինը չունենայ ։ Ցեղամիացութիւնը միայն կրօնականին մէջ պիտի ցուցադրուի ։ Քառաձայն պատարագը նշանակելի նախաքայլ մ'է երաժշտութեան եւրոպականացման ։

Նիւթի եւ եղանակի պէսպիսութիւն ունենալու է Նոր Երգարանը ։ Հարսանեկան, նորակառոյց եկեղեցիներու և դպրոցներու նուիրման, ձեռնադրութեան, յուղարկաւորութեան եւ թաղման, բաժանման ինչպէս նաև ժուժկալութեան վերաբերող լաւ երգեր բաւականաչափ դնելու են ։ Նոր երգերը խիստ վերաքննութեան ենթարկուելու են, բայց արդէն հրատարակուածներէն կարելին չափով քիչերը և ան ալ միայն չատ սիրուածները վերաքննուելու են ։

Եթէ վերոնշանակուած դիտողութիւնները յարգուին, պիտի ունենանք իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ հոյակապ երգարանի մը, որ ո և է մամուլէ լոյս տեսած չէ ։

[illegible]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Քօֆէըվ չոգենաւն Օտեսայի Ռուսական Ընկերութեան՝ անցեալ չաբաթ օրը ճամբայ ելաւ Օտեսայէ, Պէնտէր Պուչիր (Պարսից ծոցը) տանելով զանազան վաճառքներու լեցուն բեռ մը, նաև նոյն քաղաքին համար առաջին անգամ անուանուած Ռուս գործակալը ։

ԲԵՐՔԵՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ սերտ առնչութիւն ունին Ռուսիոյ ներքին քաղաքականութեան հետ, աշխարհի ցորենի վաճառականութեան հետ և սեղանաւորական հրապարակին հետ ։ Հետևապէս, չահեկան է լսել թէ, Օտեսայէ այս կիրակի թուով ղրկուած հեռագրաց նայելով, Հարաւային Ռուսիոյ մէջ այս տարուան բերքերն այնքան առատ են որ տասն տարիէ ի վեր այսքան առատութիւն տեսնուած չէր հոն ։ Միւս կողմէ, Սուրիան ի բաց թողլով, Անատոլուի միւս մասերուն այս տարուան ցորենի և գարիի բերքը սովորականէն 100ին 60 պակաս կ'հաշուուի ։ Սուրիոյ և Կիլիկիոյ ամէն տեսակ բերքերն առատ են այս տարի ։ Ինչպէս յայտնի է, Անատոլուի բերքերն Եւրոպական հրապարակներուն վրայ այնքան աւելի կ'արժեն որքան հաճձքը սակաւ ըլլայ Ռուսիոյ մէջ ։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ.—Պրիւքսէլէ կ'ծանուցուի թէ Ռուսիա տակաւին դրամ կ'հայթայթէ Մանչուրիոյ երկաթուղիներուն չինութեան համար ։ Վերջին ամիսներուն մէջ նոր փոխառութիւն մը ինքեց Ֆրանքիւայլէ սեղանաւորական խմբակի մը միջոցաւ ։ Առաջին մասը, որ 150 միլիոն Փր. է բաղկացած է, Յունիսի վերջին հրապարակ պիտի հանուի Բարիզ, Պրիւքսէլ, Ամստէրտամ և Ժընէվ ։ Այս դրամին մեծագոյն մասը պիտի տրուի այն կեդրոնական մասունքին որ կ'հոգայ Մանչուրիոյ երկաթուղիներուն չինութիւնը ։

ՍԻԱՄ.—Կ'յիշուի թէ Սիամի թագաւորութեան գերիշխանութեան ներքև գտնուող Քէլանդանի խոյամ իչխանապետութեան մէջ անգլեւհնդիկ պաշտպանութեան մը կացութիւնը խնդրոյ առարկայ եղած էր Ֆրանսայի, Սիամի և Անգլիոյ միջև ։ Այս մասին Անգլիոյ և Սիամի միջև պայմանագիր մը ստորագրուեցաւ, որուն համեմատ յիշեալ իչխանապետութեան վարչութիւնն Անգլիացիներուն ձեռքը պիտի մնայ, բայց անգլիացի գործակալին առնուանումը պէտք է որ Սիամի թագաւորին կողմէ հաստատուած ըլլայ ։ Անցեալ Սեպտեմբերին Քէլանդան ղրկուած 300 հոգինոց անգլեւհնդիկ պահակախումբը պիտի մնայ հոն ի պաշտպանութիւն բարեկարգութեան ։

ՄՐ. ՉԷՄՊԸՐԼԷՆԻ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Լօրտերու ժողովին Բչ. աւուր նստին ներկայ էին չատ Լօրտահեններ և երեսփոխաններ, որք առատ փոխանակութեան խնդրոյն վրայ տեղի ունենալիք մեծ վիճաբանութիւնները լսել կ'ուզէին ։ Մր. Կօչըն քիչ մը չափազանցօրէն խիստ լեզուով պաշտպանեց ազատ փոխանակութիւնը ։ Իր կարծիքն այնչափ վայելչօրէն և երիտասարդական աւիւնով յայտնեց որ իր խօսքերը չատ խոր ազդեցութիւն ըրին ժողովին վրայ և ոչ ոք չուզեց Չէմպըրլէնի կողմը բռնել ։ Լօրտ Քրիվ և Լօրտ Էվըպըրի մաքսապաշտպան դրութեան դէմ ճառեր խօսելէն ետքը Լօրտ Լէնստաուն զուտ դիւանագիտական ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ այդ մասին պարզ քննութիւն մը բանալ տալու մտադրութիւն կայ, բայց այժմ վրրդոնները և մաքսապաշտպանութեան հակառակող չատ խնդիրներ կան լուծման կարօտ ։ Լօրտ Լէնստաուն կարելի եղածին չափ զգուշացաւ այդ քննութեան ելքին վրայ կանխագուշակութիւն մ'ընելու, բայց չատ անգլիացիներ հասկցուց թէ դիմադարձ քաղաքականութեան մը կազմածները զանել պիտի ջանայ ։ Լօրտ Լէնստաուն բանավէճն աւելի յառաջ չտարաւ, այնպէս որ Րիբըրնի մարքիզն ստիպուեցաւ դիտել տալ նախաւարէն՝ բուն խնդրոյն վրայ խօսած չըլլալը ։ Այդ նստին մէջ պիտի խօսէին նաև Տըվընչայրի դուքսն և Լօրտ Րօզպէրի ։

ԿՂԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ.—Կիրակի օր Բարիզի մէջ, Ս. Հաղորդութիւն տօնին թափօրներն առանց որ ո և է դէպքի տեղի ունեցան, իսկ Նանդի մէջ այդ առթիւ չատ անհաճոյ վէճեր պատահեցան ազգայնական—կաթոլիկներուն և ընկերվարականաց միջև ։ Քաղաքապետն արգիլած էր փողոցներու մէջ թափոր կազմել և ընկերվարականք ծանուցին որ յարգել պիտի տան օրէնքը ։ Կէս օրէն 2 ժամ առաջ [illegible] եկեղեցւոյ դուռը բացուեցաւ եւ հոծ բազմութիւն մը եկեղեցական սաղերով դուրս ելաւ, քաղաքին փողոցներէն թափորով անցնելու յայտնի նըպատակաւ ։ Ընկերվարականք արգիլեցին կղերաց թափոր կազմելը, ըսելով թէ կառավարութեան հրամանին հակառակ էր այդ ։ Ոստիկանք վրայ հասան և հեռացուցին ընկերվարականները ։

ԱԼԷՔՍԻՍ ՔԱՀԱՆԱՆ, որուն երեսփոխանական ընտրելութեան վրայ ծանօթութիւն տուած էինք անցեալ չաբթու, հեռագրաւ ծանուցած է Պալէն թէ նա կ'կենայ այդ ընտրելութենէն ։ Հ. Ալէկսէ իր այդ հեռագրին մէջ կ'ըսէ թէ իր խստամօղանօր խորհրդածն որոչած է հոն կենալ ընտրելութենէն ։ Հ. Ալէկսէ, լրագրի թղթակցի մը սապէս կ'բացատրէ իր հրաժարման պատճառները. «Եկեղեցական իշխանութիւնք չուզեցին լսել իմ խնդիրս. ժողովուրդն սկսաւ չարագործ մը նկատել զիս ։ Յանուն արդարութեան մղած պայքարիս պատճառաւ կործանեցայ նիւթապէս. կարասիս վերջին մասն ալ ծախեցի ։ Բարեկամիս մէկը խորհուրդ տուաւ ինձ ընտրելի հանդիսանալ ։ Ուստի ընտրելութիւնս առաջարկեցի, որպէս զի Բարիզի արքեպիսկոպոսին և Պապին վրայ ճնչում բանեցնեմ որ իմ խնդրովս զբաղին, եւ այս միջոցով հասայ նպատակիս ։ Արքեպիսկոպոսը լուր ղրկեց թէ խնդիրս դեռ ներկայացուած չէր իրեն և թէ իրաւանցս արդարութիւնն հաստատել պիտի ջանայ, հակառակ իր փոխանորդին որ չուզեր իմ իրաւունքներս յարգել ։ Հետեւապէս իմ անձնական խնդրոյս լուծումը ձեռք բերած ըլլալով, չեմ ուզեր որ իմ դատս Եկեղեցւոյ հակառակ արարք մը ճանչցուի. ես կ'ուզէի որ պատժելէ առաջ դատէին զիս. առիկա իմ անդրանիկ փափաքս էր որ տրուեցաւ ինձ ։»

ՍՈՄԱԼԻԻ պատերազմը չվերջացաւ ։ Էմիրը, բոլոր հետեւորդներովը կորովով և չորս կողմէն յելուզակներու միջոցաւ աւարելով, կողմնակի յառաջխաղացում մը ըրաւ, և Նօկալ հասաւ, ի գերև հանելով Անգլիացիներուն հետապնդումը ։ Էմիրին դիտումն է Պօհօդլէ ի Պէրպէրա Անգլիացիներուն հաղորդակցութիւնները կտրել, և դրուել անոնց կարաւանները, կամ պաչարաբարձ չոկաւանները զարնել ։ Անգլիացիներուն ղրկած լրտեսներուն հաչուեովը, Էմիրին ունի ունի 6—7,000 ձիաւոր, որոց 1,500ը պաչտօն ունին Անգլիացիներուն հաղորդակցութեան գիծերը կտրելու ։ Անգլիացիք ըստ այնմ կ'զօրացնեն իրենց պահակախումբերը բոլոր ճամբաներուն մէջ ։ Բոհոծայէ (Հնդկաստան) Քուրաչիի ճամբով ղրկուելու վրայ է ուղտաւոր հեծելագունդ մը, երկու սպայի հրամանին տակ, 500 Հնդիկէ և 1,320 ուղտէ բաղկացած, որք փոխադրութիւններու պիտի գործածուին Սոմալի Էմիրին դէմ առաջիկայ գործողութեանց մէջ ։

ՉԻՆ.—Քուանկ—Սիի նախկին հրամանատար մարաջախտ Սու այս պաշտօնէ Ճանկայ կ'գտնուի, և քիչ յետոյ Բեքին պիտի երթայ, ուր կայսեր կողմէ ունկնդրութեան պիտի ընդունուի ։ Ինչպէս ծանուցուած է, մարաջախտը պաչտօնանկ եղաւ՝ Քուանկ—Սիի կառավարիչ Ուանկ Չի Չունի հետ անհամաձայնութեան մը հետևանքով ։ Մարաջախտը կ'յայտարարէ թէ հիմ չունին այն զրոյցները թէ գաւառին մէջ ըմբոստութիւն պիտի ծագի ։ Այսու հանդերձ յելուզակախումբեր գործի վրայ են հեռաւոր գաւառակներու մէջ ։ Մարաջախտը 6000 կ'հաչուէ այս աւազակներուն թիւն և կ'ըսէ թէ պատրաստ է խաղաղութիւն ապահովել գաւառին մէջ մէկ տարուան միջոցին, եթէ ամէն լիազօր իրաւունք տրուի իրեն ։

** Ճանկայի չինական չրջանակներուն մէջ կ'հաւաստուի թէ Քանդոնի նոր փոխարքան կրնայ կարգապահութիւնն ապահովել Քուանկի գաւառներուն մէջ՝ ա՛յնքան չատ, որքան կրցաւ ընել ի Սէ—Չուան ։ Շատ քիչ հաւանական է որ նորէ Ուանկ Չի Չունի յանձնուի վարչութեան ։

ԲԱՆԱՄԱ.—Մ. Նահանգաց կառավարութեան քիչ մը հոգ կ'պատճառէ սա՛ խնդիրը թէ Գոլոմպիա անփոփոխ կերպով պիտի վաւերացնէ միջովկիանեան ջրանցքին դաշնագիրը ։ Նախագահը սա կարծիքն է եղեր թէ Գոլոմպիա պիտի վաւերացնէ դաշնագիրը, Մ. Նահանգաց հետ գոյացած համաձայնութեան համեմատ ։ Գոլոմպիոյ հասկցուցին թէ ջրանցքն ուրիչ պետութեան վաճառելու իրաւունք չունի, թէ Մ. Նահանգք աւելի նպաստաւոր պայմաններ չեն կրնար տալ, և թէ պէտք չէ չատ ուչացնէ իր որոչումը ։

ՉՈՒՆԱԿՈՐԱ.—Զրոյց կայ թէ Սէ—Լէբան գանձատուանց Տանիլօ իչխան պիտի [illegible] դրուէր եղբօր Միրքօ իչխանին ։ Տանիլօ իչխան ռուս բանակին մէջ պիտի ծառայէ եղեր ։

ՃԱՊՈՆ եւ, եւրոպական մէկ քանի երկիրներու օրինակին հետևելով, հեծելանիւը մտցուց բանակին մէջ ։ Թէոք—Սիոյի կզգիի մէջ կատարուած վերջին մեծ աւաղմափորձերու առթին տեղի ունեցաւ հեծելանիւի առաջին փորձերը, յիսուն հոգի կողմէ. փորձն ա՛յնքան գոհացուցիչ արդիւնք տուաւ որ Ճապոնի պատերազմական նախարարն որոչեց ամէն մէկ հեծելազօրաց գնդի վրայ հեծելանուորդ զինուորներու գունդ մ'ալ աւելցնել ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Վարշաւաի Ալեքսանդր հրապարակին վրայ Բչ. առաւօտ քարաչէն ընդարձակ բնակարան մը յանկարծ կործանելով, բնակիչներէն հոն գտնուողները, թուով 40—50, փլատակաց տակ մնացին ։ Տան վերին յարկերու բնակիչներէն 19ին դիակներն հանուեցան, բայց միւս յարկերուն բնակիչներն անկարելի եղած է հանել լեռնակուտակ փլատակաց տակէն ։

«ԼԻՊԱՆ»Ի ԱՂԷՏԸ.—Մարսիլիոյ հարցաքննիչ դատաւորը կ'չարունակէ իր քննութիւնը Լիպանի ընկղմելուն պատճառներուն վրայ ։ Բոլոր վկայութիւններէն սա բաներն հասկցուեցան թէ 1. Լիպան հակառակ չարժած է իր կողմէ Էնֆլէի տուած նչաններուն ։ 2. Լիպանի հրամանատար Լաքօդ բռնման պահուն ճաչի նստած էր ։ 3. Լիպանի ճամբորդներուն տրամադրութեան տակ ո՛ և է ազատարար գործիք չկար ։ 4. Հազիւ հազ կարելի եղաւ Լիպանի ամէնէն փոքրիկ նաւակը ծով իջեցնել ։ 5. Էնֆլէ փախաւ, առանց արկածեալներուն օգնել ջանալու ։

** Ծովէն հանուած մարդոց դիակներուն վրայ ծանր վէրքեր տեսնուած ըլլալով, դիազննութիւն հրամայուեցաւ ։

ՍԱՓՐԻՉԻ ՄԸ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Քանատայի Օնզարիօ քաղաքին Առողջապահական Խորհուրդը վերջերս հետեւեալ օրէնքը դրաւ այն ամէն մարդոց վրայ, որք պաչտօն ունին իրենց նմաններուն մազն ու մօրուքն յարդարելու ։ «Սափրիչ մը, կ'ըսէ, պէտք է մաքուր ըլլայ թէ՛ անձնապէս և թէ սովորութեամբ ։ Պէտք է յաճախ մարմինը լուայ, և բերանն ու ձեռքերը մաքուր պահէ ։ Սափրիչութիւն ընել կ'արգիլուի ամէն անոնց որք մորթի, մազի մորթի, կամ մազերու հիւանդութիւն ունին ։ Արգիլուած է նմանապէս սափրիչութիւն ընել անոնց որք հիւծախտաւոր են և կամ վարակիչ ախտի մը ենթակայ են ։» Թերեւս չափազանց խիստ թուին Օնզարիօ քաղաքին Առողջապահական Խորհուրդին այս պատուէրներն անոնց որք կը փափաքին սափրիչութիւն ընել ։ Բայց իրենց պէս չի մտածեր հասարակութիւնը ։ Սափրիչ մը մաքուր պէտք է ըլլայ, և լուայ իր ձեռքերը՝ ամէն մէկ գործողութենէ վերջ ։ Պէտք է նմանապէս որ առողջ ըլլայ, զերծ ո՛ և է վարակիչ ախտէ, որուն միկրոբը կրնայ ուրիչի փոխանցել, անոր հպելով ։ Հիմա, բան մ'ալ կրնան պահանջել նոյն ինքն սափրիչները ։ Հարկ է որ յաճախորդներն իրենք ալ մաքուր ըլլան, և զերծ ո՛ և է միկրոբային հիւանդութենէ, գո՛նէ մազի և մորթի հիւանդութիւն չունենան ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Բեյրութի ոստիկանական քննիչ Իսմայիլ և Սիւլէյման պէյերուն ։

—Բէգլէնի (Մանաստըր) Գայմագամ անուանուեցաւ Միւլքիէ վարժարանին չրջանաւարտ Հիւսէյին Հիլմի էֆ. ։

Սիլիվրիի Նայիպ անուանուեցաւ Պէօյլէք—Չէքմէճէի նախորդ Նայիպ Մէհմէտ Էմին էֆ. ։ Մէճիտ—Էօզիւի (Սվազ) Նայիպ՝ Մուստաֆա Ձէվդի էֆ. ։ Իսքէչէի (Էտիրնէ) Նայիպ՝ Իզդէպի նախորդ Նայիպ Ահմէտ Մուխթար էֆ. ։

—Գ. Մէճիտիէ պատուանչան տրուեցաւ Սարայ—Պոսնայի փոխադրական ընկերութեան նախագահ և առևտրական խորհրդական Մ. Շէմարտէի ։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ.—Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Համիտիէ Մանկանց Հիւանդանոցին չրջափակին մէջ 3—4 տաղաւար եւս պիտի չինուին, և ելեկտրական բուժման յատուկ նորահնար գործիքներ պիտի բերուին Եւրոպայէ ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ.—Աւստրիոյ Խորհրդարանին մէջ, Վարչապետ Մ. Քէօրպըր Ռումելիի Կայսերական Նահանգներուն վրայ խօսելով, յայտարարած է թէ Կայսերական Կառավարութիւնը կէտ առ կէտ կ'գործադրէ որոչուած վարչային բարեփոխումները ։ Աւստրիոյ վարչապետին այս յայտարարութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառած են Կ. Պոլսոյ չրջանակներուն մէջ ։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ.— Կայսերական Պալատան Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաչայի դստեր և Արտաքին գործոց արարողապետ Ղալիպ պէյի որդւոյն՝ Ֆուատ պէյի ամուսնութիւնն երէկ կատարուեցաւ Բարձր. Թահսին փաչայի ապարանքին մէջ ի Նչան—Թաչ, և այս առթիւ բարեմաղթութիւնք եղան Կայսերական արևչատութեան համար ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Պուլկարիոյ նախորդ ելմտական նախարար Մ. Նաչովիչի այցելութիւնն ի Պոլիս՝ նպաստած է Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջև բարեկամական յարաբերութիւններն ամրապնդելու ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Երկրագործական նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաչա, պուլկարական գործակատար Մ. Կէչօֆ և Օսմ. Պանքայի Խորհրդական Բանճէրի պէյ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ.—Եպարքոսին հետ ։

—Հայ—Կաթողիկեանց Պատրիարք Տ. Էմմանուէլեան Սրբազան և Հրէից Խախամապետ Տեղակալ Միչոն էֆ. երէկ տեսակցութիւն մը ունեցան Բարձր. Մեծ.—Եպարքոսին և Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Մէմտուհ փաչայի հետ ։

—Իռլանդիոյ դեսպանը՝ Պետական Խորհրդոյ Բարձր. Նախագահին, գերմանական, աւստրիական և հելլենական դեսպանատանց Ա. Թարգմանները՝ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և անգլ. դեսպանատան Ա. Թարգմանը՝ Արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցեցան երէկ ։

ՌԷԺԻԻ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ.—Ռէժիի Վարչական Խորհուրդն իր վերջին նստին մէջ ընթացիկ տարւոյ ելմտացոյցին պատրաստութեամբ զբաղած է ։ Մօնիթէօռի տեղեկութեանց նայելով, Ռէժիի Վարչութեան պաչտօնէից թոչակներն որոչուած են նախորդ տարեչրջանի ելմտացոյցին հիման վրայ ։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Մօնիթէօռ կ'իմանայ թէ ֆրանսացի դրամատէրց խմբակին և գերման խմբակին միջև կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է, որով ֆրանսական դրամագլուխներու մասնակցութիւնն ապահովուած է Գոնիա—Պաղտատ երկաթուղւոյ չինութեան կարևոր ձեռնարկն ի գլուխ հանելու համար ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.—Պերլինէ Յնս. 15 թուով կ'հեռագրուի թէ գերման արժեթղթոց Ընկերութեան քարտուղարը նամակ մ'ուղղելով ընկերութեան անդամներուն, հրաւիրած է զանոնք իրենց կարծիքն յայտնել Օսմ. պարտուց միացման խնդրոյն վրայ, մինչև Յնս. 22 ։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.—Յունարէն «Թահիտրոմոս» թերթին երէկուընէ սկսեալ դադարման դատապարտուեցաւ անպայման ժամանակաւ, կրկնակի պատուէրներու հակառակ կանոնադրական ընթացքի մէջ գտնուելուն համար ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչական Խորհուրդին նախագահ Սըր Պայինկըրն Սմիթ վաղը Լոնտոն պիտի ուղեւորի ։

ՌՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ.—Ինչպէս ծանուցինք, եթէ Հանրային Պարտուց Միացման ծրագիրը գործադրուի, Ռումելիի Երկաթուղեաց պարտաթուղթերուն կտրօնները (+—ֆծ) Հանրային Պարտուց Վարչութեան պիտի յանձնուին ։ Պարտաթուղթերու տէրերը, յանձնուած կտրօններու փոխարէն, 2 Փր. պիտի ստանան առ մէն մի պարտաթուղթ ։ Գալով պարգեւներու (բ—խ) ամբողջական վճարման, չահեկան է քանի մը թիւեր նշանակել աստ ։ Պարգեւներու փոխարժէքը, մինչև 1909, 3,600,000 Փր. է, և 1910էն մինչև վճռականանութեանց վերջը (1974), 2,325,000 Փր. ։ Գիւստամօ չահող պարտաթուղթերուն թիւը, որ 1904 տարւոյն համար 4,950 հատ որոչուած է, ամէն տարի 3 % կ'աւելնայ մինչև 1910, որմէ վերջ, այս թիւ կ'աւելնայ աւելի մեծ համեմատութեամբ, պարգևներու գումարին նուազման չափով ։ Ռումելիի Երկաթուղեաց պարտաթուղթերու տարեկճարը, որ 270,000 ոսկի կամ 6,151,700 Փր. է, այժմ պարգևներու եւ գլխամասներու տարեկան անհրաժեչտ գումարէն 1,363,600 Փր. աւելի է ։ Այս խնայողութիւն 1909էն 1,135,000 Փր., 1910էն 1,102,000 Փր. և 1920էն 886,000 Փր. պիտի ըլլայ ։ 1928էն տարեկճարի գումարը ճչտիւ պիտի բաւէ, բայց 1929էն սկսեալ պէտք է աւելի մեծ գումար մը որ չարունակաբար պիտի աւելնայ ։ Տարուէ տարի աւելցած գումարները պիտի յատկանան պարտաթուղթերու գնման, յաջորդ տարիներու համար պահեստի դրամագլուխ մը կազմելու նպատակաւ, առանց հաչուելու 40 % բաժինը՝ յաւելեալ գումարներու և ուրիչ խնայողութեանց վրայ ։ Նոր փոխառութիւնը պիտի վճարուի 56 տարուան մէջ, մինչդեռ Երկաթուղեաց պարտաթուղթերու վճարականութիւնը պիտի տևէ մինչև 1974 ։

ԱՆԽԻՂՃ ԲԺԻՇԿ ՄԸ.—Զօնկուլտաքէ կ'գրեն Մօնիթէօռի թէ Պոլսեցի Յոյն բըժիչկ մը, Քէչիչօղլու, որ Զօնկուլտաքի մէջ հաստատուած է արագապէս հարստանալու դիտաւորութեամբ, իր անխղճմտութեամբ պատճառ եղեր է թուրք կնոջ մը մահուան ։ Տաժանելի ծննդաբերութեան մ'առթիւ սակարկութեան կ'մտնէ և կանխիկ հինգ ոսկի կ'պահանջէ ։ Հակառակ պահանջուած գումարը վճարելու խոստմանց, հակառակ ամուսնոյն և ներկայ անձանց աղաչանքներուն, Տոքթէօռը չուզեր իր խնամքները տալ տարաբախտ կնոջ ։ Ցաւահար ամուսինը դուրս կ'ելնէ պահանջուած գումարը ճարելու համար, մինչ անոր իր կինը, բուռն տագնապէ մը բռնուած, որուն պատճառն հաւանաբար բժչկին և ամուսնոյն միջև վիճաբանութիւնն եղած էր, կ'մեռնի ։ Տոքթ. Քէչիչօղլու տխուր և տրտում կ'մնայ ։ Խեղճը 5 ոսկի կորսնցուցած էր ։

ՊԷՐՈՒԹԻ ամերիկեան բժշկական վարժարանի տարեկան հարցաքննութեանց ներկայ գտնուելու համար, երէկ Պէրութ ուղևորեցաւ բժշկական յանձնաժողով մը, որուն անդամներն են Կայս. բժչկական վարժարանի դասախօսութեանց վերատեսուչ Մահմուտ Հազգը փաչա, արտաքին ախտաբանութեան ուսուցիչ Միրլիվա Խայրէտտին փաչա և ախտաճանաչութեան ուսուցիչ Լիր—հազարապետ Րիֆաթ Հիւսամէտտին պէյ ։

ՀԵԼԼԷՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Կրիբարիս երէկ այցելութիւն տուաւ Յունաց Պատրիարքին ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՔԱՐԱՓԸ, ինչպէս յայտնի է, 12 մէտր եւս պիտի ընդարձակուի ։ Որոչուած է որ Սելանիկի Կայսերական կալուածոց Վարչութիւնն իր ուղղակի հսկողութեան տակ չինել տայ սոյն յաւելուածական մասը ։ Շինութիւնք ի մօտոյ պիտի սկսին. ծովը լեցնելու համար հարկ եղած քարերը պիտի առնուին այն քարաճանքներէն, զորս չահագործած էր Սելանիկի նաւահանգիստը չինող ընկերութիւնը ։ Շինութեանց վրայ պիտի հսկէ Կայսերական Կալուածոց Տնօրէնի օգնական ճարտարագէտ Հիւսէյին փաչա ։ Ծովուն տակ հիմեր բանալու գործը միայն պիտի յանձնուի նաւահանգստի ընկերութեան ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ կաթոլիկ Պուլկարներուն համար, Կայսերական արտօնութեամբ, ժամանակէ մ'ի վեր եկեղեցի մը և Մետրոպոլտարան մը կ'չինուէին Վարտար—Գափուսու կոչուած տեղը ։ Անոնց չինութիւնն աւարտած ըլլալով, անցեալ Բչ. օր Սելանիկի և Մանաստըրի կաթոլիկ Պուլկարներուն Մետրապոլիտն եկեղեցւոյ օծման հանդէսը կատարեր և այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրեր է Կայս. արևչատութեան համար ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան Բ. Թարգման Մ. Մանտէլչտամ, որ ժամանակէ մ'ի վեր Սկիւպի ռուսական հիւպատոսարանին գործերը կ'վարէ, յառաջիկայ Բչ. օր Պոլիս կ'սպասուի ։

ՍԿԻՒՊԻ նորընտիր ռուս հիւպատոս Մ. Պէլյաօ, որ ժամանակէ մ'ի վեր Պոլիս կ'գտնուէր, Սկիւպ ուղևորեցաւ ։

ՈՐԴԵՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Նախընթաց գիչեր, ժամ 3ին միջոցները, քստմնելի ոճիր մը գործուեցաւ Սարը—Եարի մէջ ։ Ալի անուն կառապան մը, որ հաչակաւոր գինեմոլ մ'է, անխղճաբար դանակի մահացու հարուած մը տուաւ իր Մէհմէտ անուն զաւկին, որ քանի մը ժամ վերջ մեռաւ յայտարարելով թէ զինքը զարնողն էր իր հայրը ։ Որդեսպանը, որ փախած էր, երէկ առաւօտ ձերբակալուեցաւ ։ Ոճրին չարժառիթը սա է. Մէհմէտ իր ճակտի քրտինքով չահած դրամով քանիցս կառք գներ է իր հօր համար, որպէս զի պատուաւոր կերպով իր ապրուստը ճարէ, բայց հայրը, անուղղայ տեսակէն ալքօլամոլ, անխղճաբար կ'ծախէր կառքերը, և դրամը գինետուններու մէջ կ'վատնէր ։ Մէհմէտ միչտ կ'խրատէր իր հայրը, որ գինեմոլութեան անվայել ընթացքէն ետ կենայ. երբ անցեալ գիչեր եւս այսպիսի յորդոր մը կ'կարդար, Ալի սրտմտելով դանակի ուժգին հարուած մը տուաւ իր քսան եւ հինգ տարեկան երիտասարդ զաւկին ձախ ուսին և գետին փռեց զայն ։ Որդեսպանը խոստովանած է իր ոճիրը, զոր հաստատած են նաև սպաննուողին խորթ մայրն և միւս տնեցիք ։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիչեր ժամ $1^1/_2$ին միջոցները, Կէտիկ—Փաչա, Տիվան—Ալի թաղ, ատաղձագործ Բէրիքլիի վարձքով բնակած խանութին վրայի սենեակէն հրդեհ ծագելով, նոյն խանութը, յարակից պարսիկ ծխավաճառի մը խանութն ամբողջովին և հելլէն հպատակ զինավաճառ Տիմիթրիի խանութը մասամբ այրեցան ։ Պարսիկ ծխավաճառին ապրանքներն 150 ոսկիի և Տիմիթրիինն 280 ոսկիի ապահովագրուած էին ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կ'կատարէ հրդեհին ծագման պատճառներուն վրայ ։

ՄԱՅՐԵՐՈՒՆ ԱԿԱՆՋԸ ԽՕՍԻ.—Գատըգիւղի բնակիչներէն դարբին Յովհաննէսի 4 ամսուան նորածին զաւակը նախընթաց գիչեր օրօրոցին մէջ խեղդամահ եղաւ, օրօրոցին կապուած լարը դիպուածով վզին փաթթուած ըլլալուն հետեւանօք ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ Թէոֆիլէէ անուամբ երեք կարգի դրոշմ հրապարակ հանեց, $2^1/_2$, 5 եւ 10 ղչ.նոց, տուներէն և խանութներէն առնուելիք կաղի տուրքին համար ։

ԻԶՄԻՐԻ մաքսատան Ապրիլ ամսոյ հասոյթներն 2,407,750$^3/_4$ ղչ.ի հասած են, այն է 12,105 ղչ. աւելի նախորդ տարուան նոյն ամսուան հասոյթէն ։

ԱԹԷՆՔԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ.—Եորկիոս Թագաւոր, Աթէնքի ցուցահանդէսին օսմ. բաժինն այցելած պահուն, մեծապէս գնահատեր է ի ցոյց դրուած օսմ. արտադրութիւններն և իր գոհունակութիւնն

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ [6]

ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ԽՃՈՂՈՒՄՆ ԵՒ ԱՆՈՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Աշակերտը չուտով դասախօսին հարցաքննելու սովորութեան կ'վարժուի, զոր իր օգտին կ'գործածէ ։ Դասատուներէն անոնք որ յաջորդաբար խումբ մը դասի հանելու սովորութիւնն ունին, մասնաւորապէս կ'դիւրացնեն աշակերտին գործը ։

Այս ամէնը խճողման արդիւնքն է ։ Այս ամէնուն մէջ կարողութիւն զարգացնելու գործը բոլորովին անտես առնուած է. զարգացումէ աւելի տկարացում կը տեսնուի ։

Բիւզանդիոնի 1829 թիւին մէջ յարգոյ յօդուածագիր մը «Մեր աղջիկներուն զարգացումը» յօդուածին մէջ տղաքներու կրթութեան վրայ ալ խօսելով կ'ըսէր թէ մէկ քարով բազում թռչուն զարնել ուզելով ճակատագրապէս տկարացած ենք ծաւալուն և անզօր կրթութիւն մը տալ, որ հարկաւորապէս ամէնուն համար թերի պիտի ըլլայ ու անպէտ ճիւղերով խճողուած ։ Յարգոյ յօդուածագիրը պարզապէս կ'խոստովանի թէ մեր երկրորդական վարժարաններն իրականապէս ոչ մէկ աշակերտի հիմնապէս օգտակար կրնան ըլլալ, քանի որ և ոչ մէկուն պէտք եղածը բաւականաչափ կրնան տալ և քանի որ ամէնուն ալ պէտք չեղած բաներ կ'հրամցնեն ։ Զարիքն երկու է ուրեմն, թերին պէտք եղածին մէջ, խճողումն ու անհարկի վատնումը, մախումն անհարկին, անկարեւորին համար ։ Ոչ թէ միայն մեր աշակերտներուն չենք տար կուռ ու կուչտ իրենց պէտք եղածը, այլ և անոնց միտքը կ'յոգնեցնենք, անոնց սովրելու ոյժը կը սպառենք իրենց անպէտ ճիւղերով ։ Մեզ համար բնաւ կարեւորութիւն չունի ժամանակին մեծագոյն սկզբունքը, խնայողութիւնը. խնայողութիւն ամենուրեք, խնայողութիւն ստակի, խնայողութիւն ժամանակի, խնայողութիւն ուժերու ։ Բայց ըսէք, խնդրեմ, ո՞վ տուաւ մեզ իրաւունքն ի զուր վատնելու մեզ յանձնուած աշակերտներու ժամանակն ու մտաւոր ոյժը, երբեմն իսկ հիւանդացնելու աստիճան խճողելու անոնց միտքն եւ անգործութեան մատնելու զայն ։ Մանկական և պատանեկան հասակին մէջ խճողման չարիքներն թէեւ անտեսանելի, մեծ են ու աղէտալի հետեւանքներ ունին ապագային ։ Հիմա որ ջղային տղաքներու թիւը սոսկալի կերպով աւելցած է, խճողումը չէ որ բարերար ազդեցութիւն մը պիտի կրնայ ընել, այլ ընդհակառակն ջղային չեղողներուն ալ այդ հիւանդութիւնը տալու պիտի նպաստէ ։ Տքթ. Քօնպ մը ուսումնասիրութեան ընդարձակ դաչտ մը պիտի կրնար գտնել մեր մէջ. մեծ ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէր Հինդլեան էֆ. կրթական գործին եթէ ուզէր, մանկավարժական տեսակէտով, խճողման ու ջղային չրջանաւարտներու թիւին միջև գտնուած յարաբերութիւնը վճռական թեամբ մը ցոյց տալ օրին մէկը ։

Շատ քիչ անգամ այն աշակերտը, որ աղայամտութեամբ մը ամէն ճիւղերու մէջ առաջիններէն ըլլալ ուզած է ու եղած, դպրոցէն դուրս իրականապէս փայլած է, մինչդեռ օրինակները բազմաթիւ են անոնց որ, դպրոցին մէջ յետիններէն ճանչցուած, դպրոցէն դուրս մեծապէս փայլած են ։ Մեր անզօր ու ծաւալուն կրթութեամբ կ'հասցնենք, կ'անկենդանացնենք, անսիրելի կ'դարձնենք մտքերը, կարող չատ չատ ուրիչներուն արտադրութիւնները մարսելու, անկարող արտադրելու, ու բովանդակ իրենց թարմութիւնն ու կորովը չունին ։ Ի՞նչ պիտի ըսէք եթէ տեսնէիք մէկն որ ի զուր պիտի վատնէր անչափահասի մը նիւթական դրամագլուխը, և սակայն տղու մը միտքն անոր մեծագոյն դրամագլուխն է ։

Ո՛վ է յանցաւորը սակայն, ծնողք ալ չգիտեն թէ իրենց տղան ի՛նչ պիտի ըլլայ ապագային ։ Ծնողք յանցաւոր են ժամանակին իրենց զաւակներուն ապագային վրայ չմտածելնուն, անոնց ընդունակութիւններն ու կոչումները չուսումնասիրելնուն համար. դպրոցները մեծապէս մեղսակից են անոնց ։ Ծնողք չեն մտածեր, որովհետև մտածելու առիթն ու պէտքը չունին ։ Այսօր երբ մէկն իր տղան վարժարան կ'դնէ դիմնալու պէտք չունի ըսելու թէ ապագային ի՛նչ պիտի ըլլայ այն, երեք չորս տարիէն իրեն անզօր ու ծաւալուն կրթութեամբն օժտեալ պսակաւոր մը պիտի տայ դպրոցը, պսակաւոր մը ամէն բանի յարմար բայց ոչ մէկ բանի կարող ։

Ծնողքներն անտաչ քարը կ'յանձնեն դպրոցին. սա գոհար մը, ամէն կողմ միևնոյն դիւրութեամբ թաւալելու ընդունակ, կուտայ անոնց ։ Ասկէ վերջն է որ ծնողքները պիտի սփոփին խորհիլ թէ այդ քարին ի՛նչ որոչ ձեւ տալու է զայն օգտակար ընելու համար, հոս այլ եւս ստիպուած են խորհիլ, դպրոցին վերջը չգար ։ Բայց միթէ պիտի չկրնայի՞ն խորհիլ ասկէ երեք չորս տարի առաջ, երբ անտաչ քարը կ'յանձնէին դպրոցին, և անօգուտ աչխատութեան մը, թանկագին ուժերու և ժամանակի կորուստին առաջքն առնելով, իսկոյն նպատակայարմար ձեւին մէջ ընդունիլ զայն ։ Երկրի մը անտեսական վիճակը, անոր այլ և այլ պահանջները երեք չորս տարուան մէջ չեն փոխուիր, այնպէս որ դպրոցներու անգոյն վիճակին է պատճառ որ ծնողները ժամանակին իրենց զաւակներուն ապագային վրայ չեն խորհիր ։

Խճողման հետեւանքն է նաև ֆիզիքական կրթութեան տրուած աննկարեւոր տեղը ։ Ըսել թէ այս կրթութիւնն աւելի անուանական է քան իրական, չափազանցել չէ ըսել ։ Ինչ որ ալ ըսենք, ինչ որ ալ գրենք, տակաւին ֆիզիքական կրթութեան կարեւորութիւնն ըմբռնած չենք լիովին ։ Մնաց որ եթէ ըմբռնած ալ ըլլայինք, նոյն իսկ պէտք եղածին պէս, [illegible] հիմնականէն աւելի ժամանակ պիտի չթողէին անոր ։ Չենք կրնար օրուան տեւողութիւնն երկարել ։ Դպրոցը կարծես մեծ մասամբ խափանելու դերն ստանձնած է, խամրել միտքը խճողումով, խամրել ֆիզիքականը խճողումին անմիջական հետեւանքն եղող ազատ ժամանակի անբաւականութեամբ ։ Ու փոխանակ մաքուր ու մարմնով կայտառ, կորովի չրջանաւարտներու, մտքով ու մարմնով յոգնած, ուժասպառ, ուսմունքէ զզուած, գիրքերը ժամ առաջ ամէնէն անուս անկիւնները նետելու բուռն տենչովը տոգորուած էակներ կ'պատրաստենք ։

Մտէք, զբօսանքի պահուն, դպրոց մը և համրեցէք այն աշակերտներն որք ֆիզիքական մարզանքներու յատկացուած արդէն իսկ անբաւական ժամանակն ալ գրքերու հետ կ'անցընեն, իրենց միտքը թմրեցնելու կ'աչխատին ։ Շիտակն ալ այդ կը վայելէ պատանիներու, իրենց պոյէն չեն ամչնար խաղալու, վազվզելու, ցատկելու համար ։ Մեծապէս յանցաւոր է այն տնօրէնը կամ այն հսկողն որ զբօսանքի առեն դաս սերտողներն իբրև յանցաւոր խափանէ չի պատժեր ։ Իրաւ է որ աշակերտն իր ազատ կամքովը կ'չարժի, սակայն մեծին պարտականութիւնն է թոյլ չտալ չարիքը ։ Չենք ներեր որ աշակերտն ինքզինքը վիրաւորէ կամ ո՛ և է տեսանելի չարիք գործէ իր անձին վրայ, հոս ալ պէտք չէ ներենք որ իրեն վնասէ ։ Պատժուող տղան սրտաչարժ անկեղծութեամբ մը պիտի ըսէ.—Միւսեր, դասերս ա՛յնքան չատ էին որ սերտողութիւնները բաւական չեղան զանոնք պատրաստելու ։

(Շար.) Մ. Ն. ՌՆԱԴԵԹ

յայտներ է օսմ. եւ հեղլէն բաժիններուն իրարու կից յարաբերած ըլլալուն համար։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ կ'գրեն մեզ Յնս. 4 Թուով.—Նախընթաց Բ. օր առաջին ան-գամ ըլլալով սկսաւ տեղւոյս խոզակի նոր բերքին ածուրը։ Հանրային Պարտէզ չըբ-ջանակին մէջ։ Առ այժմ, ինչպէս գիտէք, ծախուած խոզակը թաց է, և քիլօն 14էն մինչեւ 17 և ընտրելագոյն մաս մ'ալ մին-չեւ 19 ղ.ի ծախուեցաւ։ Աճուրդը կ'չա-բունակուի ամէն օր։ գնորդներն են մի քանի վաճառական կամ մանարանատէր միայն։ Յարդ 800—1,000 քիլօ ծախուած է 24 ժամէն վճարելու պայմանով և Օ. Ո. 109էն։ Տեղւոյս ազգ. նորակառոյց չեռ-րամասն Տնօրէնութիւնն կողմէ եկեղեց-ւոյ գուռը կախուած ազդ մը կ'տեսիրէ չերամահուծու ուզողներն որ ընտիր հուն-տի համար իրենց պէտք ունեցած խոզակը գնեն նոյն չերամասն արտադրած նոր բերքէն, որուն ընտիր ըլլալն հաստատ-ուած է ըստ վկայութեան պետական քննիչ պաշտօնէին։

«—Քանի մ'օրէ ի վեր թթենւոյ տերե-ւի մեծ պահանջ կայ ամէն կողմէ և օրան 40—50 փր.ի կուգ է։ Երէկ և այսօր Ս. տաքազարէ, Աբմաչէ և ուրիշ տեղերէ գնորդներ եկան և հեռագրով անդամ ինչ-բանքներ ևգան, բայց այսօր գինն ինկաւ մինչեւ 25 փր.ի։ կ'հաւատանն թէ տեղ-ւոյս ազգ. թթատունէն 8—10 հազար օ-խայի չափ տերեւ ծախուած է գոհացու-ցիչ պայմաններով։ Անհատապէս այն է թէ չրջակայ գիւղօրէից մէջ տերեւի գնոյն բարձրութենէն դրպռւեցուելով, ունեցած չերամներն թափով և տերեւի չահագործու-թեամբ չատացողներ եղած են, որուն չգի-տեմ ի՞նչ անուն տալու է։»

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ արդի Դան-լիեը, Թերլիչան Տէրթէնան հանդէսէ իր ստեղծ հասատարմական զգացմամբ, յա-ջողեր է ցրուել ժամանակէ մ'ի վեր Պուլ-կարիոյ մէջ երեւան եկած խռովայոյզ հրա-սահատմաներն և այժմ Պուլկարիոյ մէջ և չրջակայքն ատազակներու հետքն իսկ չէ մնացեր։

ՅՈՒՅՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐ.—Ինչպէս Անա-տոլուի նահանգներուն, նոյնպէս և Եւրո-պական Թուրքիոյ նահանգներուն մէջ երկ-րագործական, անտեսական և ճարտարար-ուեստական ցուցահանդէսներ պիտի կազ-մակերպուին, Բարձրագոյն հրամանաւ։

ԿՆԴՐ. ՆՈՐ ԲԱՆՏԻՆ հիմնարկէքը վեհ. կայսեր գահակալութեան տարեդար-ձին օրը պիտի կատարուի։

ԱՐՔԻՊԵՂԱՔՈՍԻ և Այտընի նահանգ-ներուն մէջ տան նոր նամականան և հեռագրատուն պիտի բացուին։

ՄԱՔՍՈՒՏԻՆ վարչութիւնն երկու օր-ընչնեայ չոգենաւ պիտի գնէ, որք Ափ-րիկեան Տրիպոլոյ ծովեզերքներուն վրայ պիտի հակեն, մաքսանենգութիւնն ար-գիլելու համար։

ՀԱՑՏԱՍՐ—ՓԱՇՏԱՑԻ քարափին մաք-սատան գործառնութիւնք օր ըստ օրէ կը չատնան. այս պատճառաւ տեղւոյն մաք-սային պաշտօնէից թիւը պիտի աւելցուի։

ՄԱՆԱՉԿԵՐՏԻ մէջ Յնս. 4ին երկրաչարժի երկու ցնցումներ ևս զգացուած են, բայց բարեբախտաբար նոր վնասներ չեն պա-տահած։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՐԵՆ.—Հրապարակն անփոփոխ։ Ե-րէկ ժամանակին 9 վաճառ Անատոլ։ Դի-ներն են. Ձերմակ Ա. 7¼—7½, Բ. 8, խառն 9½—10 ղրշ. լիսպարէնի վար։ Սո-վորական կարծր՝ 37—37½ փր. օխան։

ԳԱՐԻ.—Մէտքին և Դամուբ՝ քիլէն 12¼—12½ ղրշ.։ Եմիլէք՝ 11¼—11½ ղշ.։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ.—Սև ծոմ՝ 26—26½, Մարմարա 27½—28 փր.։

ԱԼԻՒՐ. — Հրապարակն անփոփոխ։ Ժամանակին 3031 պարկ Օսմեայէ։

ՇԱՔԱՐ.—Թրիէսդէէ ժամանակին 7680 պարկ կատրուաք, և 250 պարկ փոչի, ո-րուն կէսը ծախուեցաւ 75 ղրշ.ի։

ՄԱՀՀՈՒԻ.—Դիները կ'իյնան. ժամա-նում չկայ։

ԲՐԻՆՁ.—Ժամանեցին 100 պարկ ճա-քոնական և ծախուեցան 165 ղրշ.ի։

ԱՆԱԳ.—Ապրանք չկայ։ Դիներն են 1025 ղրշ. կինպիսարը։ Լոնտոնի մէջ գինը կ'բարձրանայ. թէօնոն 130 անգլ. ոսկի կանիսկի, և 127 ոսկի 3 ամսուան համար։

ՄԵՏԱՔՍ.—Շանկայէ եկած լուրերը կ'ծանուցանեն թէ հրապարակին հանդարտ է հոն։ Ձարմի մնուցքի բերքը տակա-ւին գնահատուած չէ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. — Սոտրագրեալս հարկ կ'համարիմ յարգոյ յանախորդաց աղդարարել թէ մեր վաճառատան պատ-կանող բոլոր թղթերը, նամակ, մուբարկ, գամպալ, պօնօ եւն. որք մինչեւ հիմա, միայն իմ և կամ եղբօրս Գառնիկ էֆ.ի կողմանէ «Ռ. և Կ. Ձվակիրճեան» անու-ամբ կ'սոտրագրուէին, եղբօրս և իմ մէջս տեղի ունեցած անհամաձայնութեան հետեւանօք յետ այսմ ոևէ թուղթ թէ' եղբօրս և թէ իմ կողմանէ փոխանորդաբար Ռը-բիզոր էֆ. Թէբաւեան պիտի սոտրագրէ։

Կ. Ա. ՁԻՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Քէօթահիա 1 Յունիս 1903 3—1

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՑ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ա.ՁՐ.—1903 Յունիս 1ի վիճակաս-թեան մէջ չահած Բումբլիի երկաթուղ-ւոյ պարտաթուղթ ունեցողներուն կ'ծա-նուցուի թէ իրենց վիճակած պարգեւ-ներն ու գլխամասերը 58%ի հաշուով պիտ-ւոյ վճարուին 1903 Յուլիս 1ին (Ր. Ե.)։ Միևնոյն առեն իրենց պիտի յանձնուի վկայագիր մը որով իրաւունք կ'ունենան պատահական և յաւելուածական վճարումի մը որ ի վերջոյ պիտի որոշուի երբ Օսմ. Կայսերական կառավարութեան և Հանրա-յին Պարտուց Վարչութեան միջև իրատ-բարութիւնն որոշ տոկոսի բարձրացումը 1903 Մարտ 1/14էն սկսեալ։ Եթէ յաւել-ուածական բաչխում մը չըլլայ, վերոյ վկայականը չեղեալ պիտի նկատուի։

Կ. Պոլիս, 11 Յնս. 903 7—2

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕՇՈՒՄ Տ. ԳԱԲՐԻԵԼ Ա. ՔՀՆԵ. ՀԱՆԴԷՍԱՒՆ.—Կրօնական Ժողովոյ անդամ և Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ առաջնորդ Տ. Գաբ-րիէլ ատապ քհնյ. Յանձեսնի յուզարկա-ւորութեան և օծման հանդէսն երէկ նոյն եկեղեցւոյն մէջ սկսաւ ժամ 2½ին։ Պա-տարագիչն էր Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան. ներկայ էին Ս. Խաչ եկե-ղեցւոյ քարոզիչ Տ. Մկրտիչ Վեհապետ-եան և Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս կիւմրիճքճեան Սրբազանները, Աբգար-եան Վ. վրդ. ու բազմաթիւ քահանաներ։ Բայց տաճարին մեծագոյն մասը պարապ էր։ կ'տեսնուէին մի քանի ծանօթ ազ-գայիններ, Քաղաքական Ժողովոյ յարգե-լի անդամ և վաղեմի Սկիւտարցի Միհրան էֆ. Սեթեան, Դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէչեան, Տոքթ. Վահրամ էֆ. Թոր-գոմեան, Մեղսպետեան էֆ., Մրմրեան էֆ. եւն.։

*** Ներկայ եկեղեցականներն զգես-տաւորուելով բեմ ելան օծումը կատարե-լու. զագաղը ձեռամբարձ կ'կրէին քա-հանաներ. իսկոյն եկեղեցին լուսաղար-դուեցաւ։ Պատարագիչ Սրբազանն իր քա-րոզը—դամբանականը ձայնս գրքէն վերջ չխօսեցաւ, այլ օծումի սկսելէ առաջ, Ս. Միւռոնէն ազատնին ձեռքին մէջ. «Տը-խուր զուգադիպութեամբ մը, Հայ. եկե-ղեցին կ'ուսնէ այսօր Ս. Գրիգոր Լուսա-ւորչի նշխարներուն Կեսարիայէ փոխա-դրութիւը՝ ձեռամբ Ամենագնիէ և Յովհան-նու Կարապետ Սրբազաններուն, ահա Տ. Գաբրիէլ ատապ քհնյ.ի մարմինն ալ կ'ամ-փոփենք իր դամբարանին մէջ։ Յանձեսն Հայրը, արդիւնաւոր կեանք մը լրացնելէ ետք կ'բաժնուի իր հօտէն, կ'ձգէ իր հով-ուութիւնը՝ յաջորդներուն, ինչպէս ինք ժառանգած էր այդ պաշտօն։ Ս. եկեղե-ցւոյս վաստակաւոր ատաքերէցը, որ երկար տարի ուղղամտութեամբ պաշտօնավարեց այս սրբազէն տաճարին մէջ, այնքան պա-տարագ մատուցած է, այնքան աղօթած՝ ժողովուրդին բարօրութեան համար. եր-բեմն պատարագի զգեստօք կ'ներկայանար Սեղան, կ'փառաւորէր զԱստուած, այն ատեն ինք կ'փառաւորուէր։ Անշատիկ այդ մեծ տիրան այս անձուկ դագաղին մէջ կ'տանգչի անդորր, իր պաշտօնեն հաւա-տարմապես կատարողի մը գոնունակու-թեամբ։ Սակայ Առաքելին խօսքը կ'լի-չեցնէր իր պաշտօնակից Հայրերուն, պա-հել Քրիստոսի հօտը, զայն հոգեւորապես փրկելու ջանադիր ըլլալ, Առաքելական քարոզութիւններուն և կատարած պաշ-տօնին համաձայն վարել իրենց ուխտած գերազանց կոչումը. լսած էք թէ կ'ինա-խանձէր, կ'տանջէր զանձնը ճիշտ այդ նպատակին համար։ Գաբրիէլ ատապ քհնյ. սիրուած ու յարգուած դէմքը մ'էր ամէ-նուս կողմէ. Աստուծոյ նուիրած իր կեան-քին մէջ միշտ հաւատարիմ գտնուեցաւ քահանայական կոչումին. եթէ վրիպումնե-ր գործած է գիտակցութեամբ կամ ա-կամայ, մաղթենք Աստուծմէ որ թողու-թիւն չնորհէ։ Հաւանական է թէ ամէն հոգեւորական անապատք չի յաջողիար Առաքելոյ գացած ուղիղ ճամբէն, կան խոտորումներ, ընդվզումներ՝ հաստատ-ուած օրէնքներուն դէմ, կ'լսենք յաճախ. ոչխարի որ անապատ վարք մը ունենանք, չենք կրնար սակայն բոլորովին անթերի ըլլալ, մի մարդ սխալական է, և չատ անգամ պարագաներն հակազդելով իր ու-ղիղ զգացումներուն, ներքին քնապղը՝ չարին հակառակ, հոն կ'տառապորդէ։ Յան-ճեան առապ քհնյ. անդամ էր կեդր. Վարչութեան կրօնական Ժողովոյ. ամէն նիստի անխուսափելի կերպով ներկայ կը գտնուէր, երբեմն սակայն անձնական տը-կարութիւնն արգելք կ'ըլլար ճչտապահու-թեան, ու կ'տեսիրէր առնէր մարդ կ'ուղղեն, կ'յիշեն ձեռնադրութեան իրենց հանդի-սաւոր ըլլալը. կ'սքանչանան իր կորովին վրայ, երբ յաւելցած տարիքին մէջ իսկ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտար, եկե-ղեցւոյն և թաղին հանդէպ իր յանձն ո-ր ժանդակութեան համար մահը վաղահաս կ'գտնեն։

*** Տ. Գրիգորիս Սրբազան, Ներ-սէդարան երթալով հանգստացաւ. մեռե-լական թափորը կազմուեցաւ, մասնա-կցութեամբ Տ.Մկրտիչ արքեպիսկ.Վեհա-պետեան. բայ ի պատարագիչ Սրբազանէն միւս եկեղեցականներն հետեւեցան թա-փորին։ Հայոց, Յունաց եկեղեցւոյն զան-գակներն ընդհատ կ'չնչէն, թափորն յամ-րաքալ յառաջացաւ դէպ ի Ս. Կարապետ եկեղեցին՝ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարա-րութեամբ։ Հոն հանդատեան չարականնե-րէն եւս բեմ ելաւ Տ. Մկրտիչ Արքեպս. Վեհապետեան և խիտ յուղիչ դամբանա-կան մը խօսեցաւ քահանայական կենցաղի վրայ, և իսօսքը Տ. Գաբրիէլ հօր վրայ մատուցուելով, դրուատեց անոր իրրեւ քահանայ ունեցած նախանձախնդրութիւնն և պարզասէր կեանքը։ Թափորը նոյն հանդէսով և կարգով դարձ հանուեցաւ եկեղեցիէն։ Երկու սրբազանները մեկնե-ցան և մնաց միայն Վեհապետեան Սրբա-զան, որ սգակիր կ'հետեւէր դագաղին, բազմաթիւ քահանաներէ չրջապատուած։ Ապա առաջնորդուեցաւ ազգ. գերեզմանա-տունը, ուր թաղման պաշտօնը կատար-ուելով, մարմինն ամփոփուեցաւ Յան-ճեան գերբաստանի յատուկ դամբարանին մէջ։ Ներկաներէն իրենց յաւելութիւնն յայտնեցին հանգուցեալին արդեան և պա-րագաներուն։ Ա. Բ. Բ.

Իզմիրէ կ'գրեն մեզ. —«Ս. Էջմիած-նայ 1600ամեայ յոբելեանին համար Ս. Պատրիարք Հօր ղրկած կոնդակը մյս. 30ին ֆաքաք. Ժողովոյ մէջ կարդացուելով, ո-րըդուեցաւ նոյն կոնդակները թեմերն ալ ղրկել և պատուիրել որ հանդիսաւորապէս տօնեն նոյն նշանաւոր օրը։

«—Կարգացուեցաւ նաև Ս. Պատրիարք Հօր մէկ չրջաբերականն որով կ'պատուի-րէր ազգային բոլոր կալուածներն ապա-հովագրել։ Տեղւոյս բոլոր կալուածները ապրիներէ ի վեր արդէն ապահովագրուած ըլլալով, Քաղաք. Ժողովն որոշեց Պատ-րիարքարանի սոյն պատուէրը բոլոր թե-մերն հաղորդել, և այս առթիւ կալուած-ներուն ցուցակն ալ խնդրեց։

«—Կրթական ընկերութեան Մանկա-պարէզի ամավերջի հանդէսը կատարուե-ցաւ Դշ., Մյս. 28ին։

«—Գոհաբանեմք կ'իմանանք որ տեղ-ւոյս վաճառականներէն Յայտաար էֆ. Զաքեան Սահիբ—Աբև պատուանշան ստացած է։»

—Վանայ Առաջն. տեղապահ Տ. Սահակ Եպս. Բարգեւանդեան որ Լիմ Անապատի վանահայրութիւնն ալ կ'վարէ, կ'տեսնուի պարիսպարան թէ Լիմ անապատ եր-թելով վանքին գործերու կարգադրու-թեամբ զբաղեր է, և եկեղեցիին ինչ ինչ վերանորոգեալ մասերու օծումը կատարեր է։ Ապա վան վերադարձեր է, և իր մա-տուցած հրաժարականին պատասխանն կ'սպասէ։

—Առանձին կ'գրեն թէ Տ. Սահակ Կա-թողիկոս պատրաստութիւն կ'տեսնէ Պոլիս ուղեւորութիւնը փութացնելու, և առ առաւելն մէկ ամիսէն հոս դառնալու։ Ս. Պատրիարքը նամակ մը գրած է Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին, պատասխանելով երուսա-զէմի վանքին նկատմամբ իրեն հաղորդած ինչ ինչ տեղեկութեանց։

—Էվէրէկի (Կեսարիոյ թեմ) Ս. Թորոս եկեղեցւոյն չինութեան համար Պատրիար-քարան դիմում եղած էր ժողովրդեան և Դատաւ. վարչութեան կողմէ։ Այս մասին կ'աշխատի նաև Առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկ ալ։ Էվէրէկցիներու կողմէ Մանուկ էֆ. Վէրտիեան Պոլիս գալով Ս. Պատ-րիարքին հետ բանակցած է։ Կրօն. Ժողովոյ վերջին նստին՝ Պոլիս գտնուող Էվէրէկցի երկու վաճառականներ ներկայանալով, խնդրած են որ փութացուի նոյն եկեղե-ցւոյ չինութեան գործը, որպէսզի մինչեւ յառաջիկայ Ս. Ծնունդ չինութիւնն ա-ւարտի և ժողովուրդն հոգեւորապէս մը-խիթարուի։ Ս. Պատրիարքն առաջադրած է մօտերս դիմում ընել Էվէրէկի նոյն ե-կեղեցւոյն նորոգութեան համար։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձու-թեան առնապետ Պարոիկ էֆ. Կիւլպէնկ-եան, և անդամներէն Մանուկեան Տէրդան և Էվէրէկեան Երկուքը էֆէնտիներն երէկ ցերեկ Հիւանդանոց այցելութիւն մը տուին, և առօրեայ գործերով զբաղեցան։

—Ռուսոպոլի Ս. Խաչ վարժարանի չինութեան ինչպէս նաև Խարբերդի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ վերաչինութեան կայս. հրամանն չնորհուած է։ Պիլան, Տիվրիկի և Պաղտատի վարժարաններուն ինչպէս նաեւ ուրիշ մէկ քանի եկեղեցւոյ և վար-ժարանաց նորոգութեան և վերաչինու-թեան հրամանը չնորհուելու համար Պատ-րիարքարանի կողմէ կայս. կառավարու-թեան խնդրանք եղած է։

—Պաշտօնակից մը կ'իմանայ թէ ծա-նուցեալ 3000 ոսկիի նուէրն ընդյ է նշան էֆ. Գազանեան։ Այս գումար պիտի յատ-կացուի Բերայի եկեղեցւոյն սեպհական գետնի մը վրայ կալուածներ չինելու։

—Բրիտանիէ մայրապետ Փափազեան չնորհակալութեամբ կ'ծանուցանի թէ բա-րեսէր անձնասրութիւն մը, որ հակառակ իր խնդրանքին, չէ յայտնած իր անունը, 10 Օ. Ո. նուիրեր է Որբանոցին՝ այդե-լութեան մը առթիւ։ Ամէն. Տիկին երմնէ Վարդանեան ալ 1902ի տարեկան բաժնե-գինը վճարեր է հանգուցեալ մարտիկեին։

—Ա.ԶԴ.—Յաւաջիկայ Կիրակի, Յունիս 8, Ս. եկեղեցւոյս ժողովականութեան առ-թիւ՝ երեսաղիսայ Պատրիարքական Փո-խանորդ Գեր. Տ. Դէորգ Ս. Եպիսկոպոս երեչեան հրաւիրեալ է Սուրբ Պատարագ մատուցանել և հոգեւորապէս մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը։

Եկեղեցական ժամերգութիւնք պիտի սկսին առաւօտեան ժամ 11ին և Սուրբ Պատարագը ժամ 1½ին։

Ծանուցանելով զայս բարեպաշտ ժողո-վրդեան ի գիտութիւն։ (Ծնէ+

5 Յնս. 903 Թղ. Հոգեպրես Դասկանեան)

—Ա.ԶԴ.—Ս. Էջմիածնի հիմնարկու-թեան հազար վից հարիւր ամեակի յոբել-եանը վայելուչ հանդիսաւորութեամբ կա-տարելու համար Ն.Ս.Օծութեան սրբազնորն Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի հրամանաւ և Ամէն. Սրբազան Պատրիարք Հօր կարգա-դրութեան համաձայն, Թաղին քարոզիչ Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազան Եպիսկ. Դի-մաքսեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ամսոյս 8 յառաջիկայ Կիրակի առաւօտ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ, աւուր պատշաճ քարոզութեամբ բանին կենաց՝ միխիթարել զբարեպաշտ ժո-ղովուրդն և կոչել Ս. Պատարագի հոգե-հանգստեան պաշտօն կատարել ի յիշատակ Հոգելոյս Կաթողիկոսաց Առաքելական Մայր Աթոռոյն Ս. Էջմիածնի։

Նոյն օր Բանկալթիի գերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ տօնախմբութե-թիան առթիւ Տ. Մեսրովբ Վրդ. Նարոյ-եան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ նոյն եկեղեցւոյ մէջ։ (Մնէ+)

Բերա, 6 Յնս. 1903.

ԴԱՒԱՒՈՒԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մը քա-ժանորդներուն կ'յիչեցնենք թէ ՀԱՄՁԻԼ ՓՈ-ՓՈԽՈՐԵԱՆ հոմոր երթա՝ պէտք է նամակի քաղին անդրադառնայ։ Ապա թէ ոչ, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ կ'մնայ։

ՇԱՀ ԱՒԱՆՑՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽԻ

Ընդհանուր գործակալներ կ'փնտռուին Պոլսոյ, Իզմիրի և Սկիւտիկի, ինչպէս նաև Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներուն, Արքե-պիսկոպոսական կղզիներուն և արուսաստանի մէջ, սպասելու համար ապրանք մը որուն վաճառումը դիւրին է և ամէն քսակի մատչելի։ Մանագիտութիւն չի պահան-ջուիր, ո'չ իսկ դրամագլուխ։ Օրական մէկ ժամ աշխատութեամբ կարելի է 50 ղ.ի չա-հիլ նոյն իսկ ամենէն պզտիկ քաղաքի մէջ։ Դիմել Մ. Լիդիէն Հարաւամիջի, Էօլ փողոց թիւ 148, Աթէնք (Յունաստան)։ 5—2

ԱՅՏՈՐԻԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՎԻԵՆՆԱ, Յնս. 18.—Եգիպտոսի Սը-տիւին հոս հասաւ։

ԲԵՇԹԱ.— Պաշտօնաթերթը կ'հրատա-րակէ Յնս. 16ի արքայական որոշումը, որ կ'ընդունի Սէյլի Դաշնքին հրաժարականը, լիովին ճանչնալով հանդերձ անոր առ եր-կիրն մատուցած ծառայութիւնները։ Յըր-ուաիոյ նախարար Մ. Զէհ եւ առևտրա-կան նախարար Մ. Լանկ «Երկաթեայ Թագ» պատուանշանին Ս. աստիճանն ստացան։

—Հունգարական Հեռագրական գոր-ծակալութիւնը կ'ծանուցանէ թէ Յորդ-դարանի անդամոց ամանց հետ Մ. Էդիէն Թիւցայի բանակցութեանց նպատակն էր կարծեաց փոխանակութիւն մ'ունենալ, գիանալու համար թէ ի'նչպէս կարելի է դարման տանիլ Յորդդարանին տագնա-պալի կացութեան։ Այս խորհրդակցու-թեանց միջոցին կարծեաց անհամաձայնու-թիւններ երեան եկած ըլլալով, կոմս Թի-ցա դեռ ոչ մէկուն պաշտօն առաջարկած է։ Այս պատճառաւ, այս պահուս չի կրնար ըսուիլ թէ կոմս Թիցայի տանձնուած պաշ-տօնն ի դերեւ եկած է։

—Կոմս Թիցա այս իրիկուն Վիեննա գնաց, Թագաւոր—Կայսեր տեղեկագիր տալու։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրէմէնպլատ կ'յայտա-րարէ թէ իրազեկութեանց հակառակ է այն լուրը թէ զինուորական ծառայութեան նոր օրէնքին վրայ արդէն համաձայնու-թիւն մը գոյութիւն ունի։ Երկամսյ ծա-ռայութեան հինն վրայ զինուորական օրինագիծն արդէն պատրաստած է, բայց երկու կառավարութեանց նկատառա-ման յանձնուելու թուականը դեռ պիտի որոշուի, Հունգարիոյ մէջ քաղաքական կացութեան պարզուելուն համաձայն։

ՈՒԻԼՒԻՋ.— Այս առաւօտ արկածով պայթում մը յառաջ եկաւ Զինարանի Լի-ոիդ վառօդի գործարանին մէջ։ 15 հոգի մեռան եւ 16 հոգի վիրաւորուեցան, որոց կը մեռան իրենց վէրքերէն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Պանքան իր զեղչի սակը 3½էն 3իլ իջեցուց։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ընդհանուն 395 ընտրա-թիւններէն 387ին արդիւնքը ծանօթ է։ Ընտրուեցան 31 պահպանողական, 88 կեդրոնի կուսակցութենէն, 54 ընկերվա-րական, 5 ազգային— ազատական, 4 Լհհ, 6 կայսերական, 6 Ալզասցի, 1 Դա-նիացի, 4 չէզոք, և 184 համամասնական մնացած։ Համամասնական մնացորդներն են 122 ընկերվարական, 65 ազգային— ազատական, 37 պահպանողական, 35 կեդրոնի կուսակցութենէն, 24 ժողովըր-դային ազատական, 16 կայսերական, 11 միութենական ազատական և 5 հակառբա-կան։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՐՆԻԷ

ԲԱՐԻՋ, Յնս. 18.— Մինչազգային ի-րատարարութեան խորհրդարանական բար-բանին ընդունելոց համար ընծայուած ժողովին հրաւէրը ներկայ ըլլալու համար այն գոնարան որ յառաջիկայ Յլս. 29ին տեղի պիտի ունենայ Լոնտոնի մէջ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Նախկին էլմանական նա-խարար Մ. Վիլլավէրտէ վերջապէս նա-խագահ ընտրուեցաւ Երեսի. Ժողովին։

ՍՈՖԻԱ.—Բարձրագոյն Առեանը Ռա-տոլավոլեան դասնչին դէմ բացուած դատին մէջ իր վճիռն արձակեց։ Մ. Մ. Ռաւոլավով, Իվանչով և Թանչէվ 8 ա-միս բանտարկութեան և քաղաքային ու քաղաքական իրաւունքներէ զրկման դա-տապարտուեցան։

ԲԱՐԻՋ.— Նիւ—Եորքի Սակարանին հետագրերը կացութիւնը լաւագոյն ցոյց կուտան։ Երկաթուղեայ պարէնաղրկներուն վրայ թեթեւ բարձրացում մը յառաջ ե-կած է։

ԲԱՐԻՋ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Բրինէդիի Բարիզ եկաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՁՐԱՆՑՍԱՁՒՔ ՖԻԿԻԿԻ ՄԷՋ

ՕՐԱՆ, Յնս. 16.—1000 հոգիէ բաղ-կացած զօրաթափին մը Յնս. 5ին Ա.ին —Ղէլէչէ ճամբայ ելնելով յաջորդաբար գրաւեց մարգեան հողին վրայ գտնուած Ֆէրդանա—Շերիֆկնա, Շօդ, Դիկբի, և Օկլադ—Մ'օռօզա գիւղերը։ Զօրաթափիը դէպ արեւմուտք յառաջանալով, Ֆիկիկի վրայ քալեց ովասնիներէն վտարուած ցե-ղերը քռնելու և անոնց խուժդուժ նա-հանջն արգիլելու համար։

ՊՆՆԻ—ՈՒՆԱԻՃ, 16.—Պէրն—Ունիվի հրամասարն երէկ սակաւաթիւ զօրաց հետ գնաց աչքի անցուց Ֆիկիկը։ Ժողովուրդը չատ մեծ պատուով ընդունեց զինք։ Հաւ-ատարմական պայմանները գործադրուեցան։ Ֆիկիկցիք հատուցին պատերազմական տու-գանքը։

ԿՈՄՍ ՊԻՒԼՈՎԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 16.—Նոյեմբերյվէ Ազիէնթէ Ծա-դոնի կ'գրէ թէ վարչապետ Պիւլով կիրա-կի օրէ ի վեր տասմբամսեայ հիւանդու-թեան պատճառաւ անկանկէն դուրս չել-ներ։ Այս պատճառաւ այսօր չկրցաւ իր ընտրական պարտաւորութիւնը կատարել։

ՊԵՏԱՐԱՊՈՒՐՈ ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

ԲԵՆԵՐՄՊՈՒՐԿ, 16.—Դամպօվի փոխ-կուսակալ Ուրուասֆ իշխանը Պետարապոյ կուսակալութեան տեղակալ անուանուե-ցաւ։

ՄԵԾ ՈՂՈՂՈՒՄ Յ'ԱՄԵՐԻԿԱ

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.—Օրկեսթրի նահանգին մէջ (Մ. Նահանգք) Հիւրեր քաղաքը գրեթէ ամրողջապէս քանդուեցաւ, սոսկալի ան-ձրեւներու պատճառաւ գետերու յորդու-մէն։ 300է աւելի անձինք խեղդուեցան։ Մերթակայ մէկ քանի գիւղեր, մանաւանդ Էլքսիկոնդեն գիւղը, քալորոլին քանդուե-ցան ջուրերէն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻԶՄԻՐԻ

ԻԶՄԻՐ, 31 Մյս.

Աֆիւն.— Թէպէտ գնորդներու պահան-ջած թեթեւ պիչուումներն յանձն առած են ծախողները, բայց դարձեալ չատ գործ չե-ղաւ. ծախուեցան 8 կոլով Գարահիսար թելէ քաւալէ 78 ղշ., 1 կոլով ընտրուած թելէ քաւալէ 80 ղշ.։ Յարդ ժամանած են նոր բերքէն 44 կոլով՝ ընդդէմ 77 կոլովի անցեալ սեզոնի միևնոյն թուա-կանին։ Արտադրիչ տեղերէ եկած լուրերն աւելի նպաստաւոր են։ Մինչև ցարդ կ'ը-սուէր թէ բերքն հաւիւ 3,000 կոլովի պի-տի հասնի, հիմա 4,000 կոլով կ'նշանակեն։

Բամքալ.—Գիներն երթալով կ'բարձրա-նան։ Մանուկեան 1,000 հակ Սօղանճա Ա. և Էքսթրա տեսակ 377½—395 ղշ.։ և 200 հակ Առանց՝ Իզմիր և Մերսին յանձնելի՝ 339—340 ղշ՝ զանձարը։

Ասպլէն.— 12,500 զանձար ծախուե-ցաւ, 4,500 զանձարը Դարպանել յանձնե-լի։ Գիներն են 62—66, 67—69, 72—76, 83—86, 67—71, 46—47։

Գաբ.—Նոր բերքէն 2,300 քիլէ եկաւ, և 2,400 քիլէ ծախուեցաւ։ Տեղական սառ-րին 12—12½, լաւ՝ 13—14½։ Սիթօք 1,200 քիլէ նոր բերք։

Բակլա.—550,000 օխա ալիվրէ ծախուե-ցաւ, 35⅛—35⅝ փր. օխան, կէսը Տիքթի յանձնելի։ Հրապարակն ամուր փակ-ուած է։

Ճարէն.—5,500 պարկ եկաւ և 10,000 պարկ ծախուեցաւ։ Ելքի 58—66, Ուշաք 58—72, Էնգիւրի 68—72, Մերսին 58—67 փր.։ Սիթօք 23,000 պարկ։ Հրապարակը թոյլ։

Տարը.— 49—50 փր. օխան։

Եէնիդոպզէրէն.— 47—48 փր.։

Սոսմ.—300 պարկ ծախուեցաւ գրաս-ղէրով 89 փր. օխան։ Տեղական սպառման համար 90—91 փր.։

Կանեփէ հասնք.— 26—28 ղշ. 15 օխանոց քիլէն։

Բամբակ կոպ.—600 պարկ ծախուեցաւ 21—22½ փր. օխան։

Մէհմէտ.— Մանր տեսակը 65—68 փր. օխան, խոշոր տեսակը 72—78 փր., մաղ-ուած 82—85 փր.։ Միջոց տեսակէն խնդ-րանք չկայ և գիները կ'իյնան։

Լաբէտա.—Ուղղուն Օվասիի ապրանք 21 օխանոց քիլէն 52—53 ղշ.։

Թէֆ.— 27—28 փր. օխան։

Թաշխնէր.— Դարձ չեղաւ։ 62 փր.ի ծախող կայ, առնող չկայ։

Սաքըմնէկ լոփէ.— 200 պարկ ծախուե-ցաւ, օխան 2—4¼ ղշ.։

Սև լոփէ.— 1,300 պարկ ծախուեցաւ, զանձարը 51½—54 ղշ.։ Մէկ բաղնի ալ ուրուած ապրանք ծախուեցաւ։ զանձարը 48 ղշ.։ Գիները վրայ կ'դնեն։

Նաթթա խոշ.—Այսօր կայ թէ նոր բեր-քէն ալիվրէ վաճառումներ կ'ըլլան։ Մին-չեւ իսկ կ'պնդեն թէ 1,000 զանձար ծախ-ուած է, զանձարը 44 ղշ.։

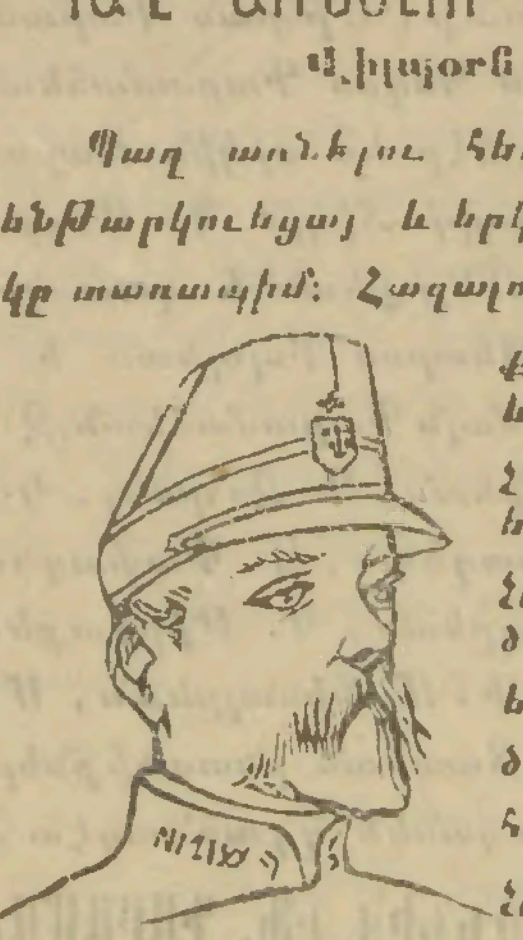
Զէր.— 281 տիկ եկաւ, և տեղական սպառման համար ծախուեցաւ։ Պայմանը և էօսմիլլ 6—6¼ ղշ.։ և Այդընի՝ 6¼—6½ ղշ.։

Կէնէ գէլճ և պուրչ.— Նեղսերէն եկած լնդրանքներու վրայ հրապարակն ամուր է և գիներն ալ կ'բարձրան։ 60 հակ 2½ լիպրանոց ծախուած է 3 ղշ.էն (Օ. Ո. 135 ղշ.) որ կ'համապատասխանէ 38/8 չիլինի Սիֆ Իզմիր։ Նոր բերքի մասին կալկածա-յէ եկած լուրերը չատ անյնպատ են երաշ-տութեան պատճառաւ։ Կալկածայի գի-ներն են 40՝ 2½ լիպրանոց, որ ըսել է 3 4/10 (Օ. Ո. 125 ղշ. Սիֆ Իզմիր) և 58/6՝ 3½ լիպրանոց, որ ըսել է 4 21/40. Ցլս.— Օգս. լուռնաւորելի։

ԱՆԴԻՒՈՑ ՊԱՆ

ՊԱՂ ԱՌՆԵԼՈՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Վիլլյօրն 15 Ապրիլ 1896

Պաղ առնելուս հետեւանքով հազի ենթարկուեցայ և երկու տարիէ ի վեր կը տառապիմ: Հազալով, հազալով թուքս գրեթէ չորցաւ և կոկորդէս վար չիրթ՝ որ մինչեւ որ երբեմներբեմն չուր չի խմեմ: Վերջին ծայր յուսահատած եմ, եթէ մէկը քովս ծխէ, անմիջապէս հազալով կը փախչիմ: Երբ տաքնամ ո՛չ անհանգստութիւն կ'զգամ, ո՛չ ալ կը հազամ, փրէ մը մանրուսպէս, հազերս կ'ըսկսին: Անկողինին մէջ հանգիստ եմ, անոր համար որ տաք է, առաւօտները բաւորդի մը չափ անընդհատ կը հազամ չատ կը տքնիմ, բայց չեմ յաջողիր քիչ մը խուխ (պալղամ) հանել:

Երբեմն պատառ մը բան կ'ուտեմ առտուները, իսկ յաճախ մինչեւ կէս օր, բերանս բան չեմ կրնար դնել, հազիս և ստամոքսիս ուռեցքներուն պատճառով: Թերթերու մէջ կարդացի հիանալի բուժումները որոնք ձեռք բերուած են ԿԻՒՍՈՒ ԽԱՑՊԱՆԻՆ (գաթրան) չնորհիւ: կ'աղաչեմ չնորհ ըրէք ինծ ևս չի՞ց մը ղրկել:

Պաղամաբանեւեան Եանկյլն Պանոսեանց Ալֆոնս Պաղիս

Պաշտօնյան ԽԱՑՊԱՆԸ (գաթրան) հաստինելէ վերջ կը գրէ, «Ձեր ԿԻՒՍՈՒ ԽԱՑՊԱՆ անուն դեղը անվրէպ դարման է ամէն անոնց որք կը տառապին յամառ հարբուխէ, հազէ, գձուարաչնչութենէ և ընչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ: Այս դեղ 6 օրուան մէջ առողջացուց զիս, խմել սկսելէս 2 օր վերջ, զիրուս թքնել, խուխ հանել սկսայ, 6 օրէն հազս կտրեցաւ ասկէ զատ ախորժակս բացուեցաւ և չատ առողջ եմ ու հանգիստ կեանք կը վարեմ:»

Ամէն ճաչէ առաջ, գաւաթ մը ջուրի մէջ մէկ սուրճի գդալ ԿԻՒՍՈՒ ԽԱՑՊԱՆ դնելով խմել բաւական է բուժելու հազը հարբուխն ու թոքախտի սկզբնաւորութիւնը: ԽԱՑՊԱՆԸ կ'ազատէ վընասակար միքրոպները:

Եթէ ճչմարիտ ԿՈՒՏՐՈՆ ԿԻՒՍՈՒ տեղ այս կամ այն դեղն առնել առաջարկեն ձեզ, երբ անոր չափ ազդեցիկ, դժուարաչնչութեան համար կընեն գեղագործք այլեւայլ առաջարկներ: Եթէ կուզէք վերջնականապէս բուժել Ձեր հազը, հարբուխը, անհոգութեան պատճառաւ հինցած պռնչիթը, կուրծքի բջջուածքը եւ կոկորդի բորբոքումը եւ մինչեւ իսկ դժուարաչնչութիւնն ու բաւական առաջացած թոքախտը, անպատճառ ԿԻՒՍՈՒ ԽԱՑՊԱՆ պահանջեցէք դեղարաններէն: Այս դեղ Նորվէկիոյ եղեւնիի խայծղանէն կարտադրուի, զոր խայծղանը լուծելի ընելու գիւտ հեղինակը Պ. ԿԻՒՍՈ կը պատրաստէ:

Այս պատճառով իր նման դեղերու ամենաազդեցիկն ու անվրէպ բժշկողն է: Զը խաբուելու համար ուշադրութիւն ըրէք շիշերուն վրայի պիտակին որ պէտք է պարունակէ ԿԻՒՍՈ բառը Պաղ. մեծ գիրերով տպուած, աստ տակը, Պ. ԿԻՒՍՈՒ ստորագրութիւնը կարմիր. կանանչ եւ մանիչակագոյն միջանով չեղակի գրուած Նոյնպէս հետեւեալ հասցէն Maison Frere, 19, rue Jacob. Paris:

Այս դեղին բժշկութիւնը օրական 20 փարայի կուգայ որ անպատճառ կը բըժչկէ հիւանդը:

Դան. Անոնք որ խայծղանի ջուրէն չեն ախորժիր, անոր տեղ ամէն ճաչի ժամանակ 2-3 հատ ԿԻՒՍՈՒ ՔԱՓՍՈՒԼ կրնան կլլել, ինչ որ Նորվէկիոյ եղեւիններու խայծղանէն պատրաստուած ըլլալով անոր բուժիչ ազդեցութիւնն ունի եւ կատարելապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, որովհետեւ խայծղանը խիստ օգտակար է ստամոքսին, եւ մարմնոյն կազմուածքը ուրիշ վտանգներու դէմ կը պաշտպանէ: ԿԻՒՍՈՒ ճչմարիտ քափսիւլները ճերմակ են որոնց իւրաքանչիւրին վրայ ԿԻՒՍՈՒ ստորագրութիւնը կայ սեւ գրով: Թէ ԿԻՒՍՈՒ խայծղանը եւ թէ քափսիւլը ամէն դեղարաններու եւ մթերանոցներու մէջ կը ծախուին: (4)

COMPAGNIE ROSSIA ST PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ

Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	1,666,667 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
1901ի հասոյթք	54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է սոտ	249,400,000 »

Ընկերութիւնը չատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ և կեանքի վրայ: Նաեւ երկաթուղիով և չոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու դէմ են:

Ընկերութեանս քննիչ Արեւելից Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ Լըոյ (Հին Մուսթաֆա փէչը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՌՈՒԲԷՆ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՁԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

ՍԱՆԹԱԼ ՊԼԷՆ

Մէկ քանի օրուան մէջ օրական 8—12 հատ հաբ կլլել առնելով:

ԲՈՒԼԻՈՒ ՄՈՒՍԼԻԹ — ԿԸ ԲՈՒԺԷ — ԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ — ԿԻՍ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԸ — ՈՒՌԵՑՔԸ

ՀԱՑԸ — ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻԶՈՒԱՄՔԸ — ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ — ԿԸ ԲՈՒԺԷ — ՍԻՐՈ Տ'ՕՊԼԵՐԺԻԿ

Կը ծախուի Բարիզ Պլէն եւ Ընկեր վաճառատունին եւ Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարաններու մէջ:

Աչ. Ճակատային մեծ վաճառատունն Կիրակնօրեայ

Ճաշակ Զարդարեալ Ամրակազմեալ

Մի՛ տաք ձեր 20 ֆրանքը ...

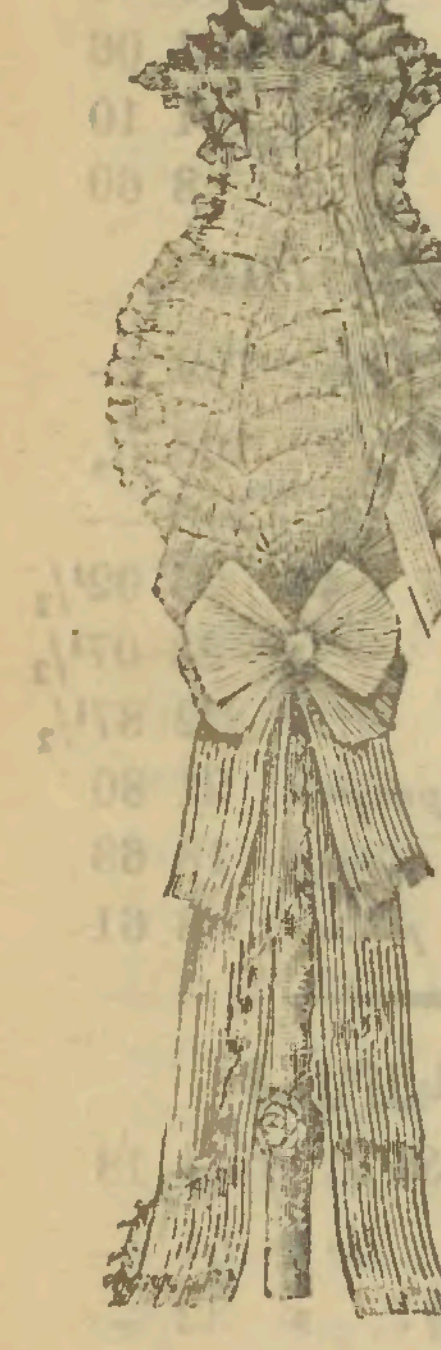
30–40 ... Աչ. Ճակատային ...

Կ. Պոլիս Մահմուդ Փաշա 12

... գին

20

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

ՏԻԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հարսանեկան ծաղկեայ զարդարանաց

Կ. Պոլիս Զաքմաքճըլար նօքաքի Մեծ-Նոր խանի մէջ վարի յարկ Թիւ 47

ՆՈՅՆԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարութեամբ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած այն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ միտաքս երիզ, լէժմն ծաղիկ, կըլանդ, քողք, ձեռնոց, անտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրտութեան հագուստ:

Անգամ մը կ'արժէ այցելել այն վաճառատունն տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւն և չատ ՖԱՆԹԷԶԻ ձեւեր մաքի կապուածքներու որ ամէն էն դժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել:

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կ'կատարուին խնամքով և ճչդապահութեամբ:

ԲԺԻՇԿ Պ. Մ. ԱՖՐԻԿԵԱՆ, հաստատեալ ի Վիեննա, անձամբ իրեն գլխոյ հիւանդները տեղւոյս մասնագէտ—բժչկապետներուն կ'առաջնորդէ, որոց հետ անընդհատ յարաբերութեան մէջ է: Դիմել հետեւեալ հասցէին 10—8

Dr Med. Paul Afrikian
VIENNE, VIII, Langegasse, 60 Thür 1.

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր: Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, ուղղ օժտի դրամագլուխ այլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով: Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրն անվիճելի կ'դառնայ: Ընկերութիւնն ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնապանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց խմաց տըրուելու ալ կատարուի: Նմանապէս ո՛ և է առկի յաւելում չի պահանջեր:

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.:

Դաւճաւած ապահովագրին 1,433,965 ֆրանք:

Ապահովագրութիւն փայտաչէն տուներու չէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, չոգենաւերու մարմին, աչխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին:

1896ի չահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16%:

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սոֆիա:

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ:

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Պանգայի քով, Թաճիրօղլու խանի առաջին յարկը:

Գաւառաց համար պատուաւոր երաչխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին:

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորաբար մարմնի ու մտքի չարաչար աչխատութենէ, յոգնութենէ, հեւծումէ և ամէն կարգի զեղծումներէ: Ջղային հիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անբաւական եղած են իրենց ակնկալուած արդիւնքն արտայայտելու, անոր համար որ վերոյիչեալ դեղերը ջիղերուն բնական ույժը չը կորսնցնելու նպատակով միայն պատրաստուած են: Բարիզի առաջնակարգ բրօֆեսէօրներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻՔ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕԷԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻՔ անուամբ, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ույժէն զատ նոր ույժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշդ մի և նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻՔ: Երիտասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ի՛նչ աստիճան զօրացած ըլլալը հաստատելու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն:

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւերը, անքնութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախումն, ույժաթափութիւնն եւ ուրիչ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժչկուին ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻՔով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ: 52—32

ՁԷՅԹՈՒՆՏՍ ԲԱԹԷՆԹ

ԻՆՎԷՆՍԻՊԼ ՍԷՅՖ

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹԻ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ

Ուղղուած Զէյթունս Բաթէնթ էնտ Լիք Ընկերութեան

Պարոններ,

Մեծ հաճոյքով ձեզ կ'ծանուցանեմ թէ Օսմ. Կայս. Պանքայի մէջ հաստատած ձեր դրամարկղի սենեակները կատարելապէս գոհ թողուցած են մեզ: Կրնամ ըսել թէ այն ճարտարութիւնն որով հաստատուած են այդ դրամարկղի սենեակները, համապատասխանած են սեղանաւորական ույժքան մեծ հաստատութեան մը պէտքերուն:

ԷՏՈՒԱՐՏ ԷՆՏ ՍԸՆ

Ալալէմճի խան, Պոլիս

Հայթայթիչ Օսմ. Կայս. Պանքայի դրամարկղի սենեակներ կազմակերպող գործակալութիւններ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և Բէրայի մէջ, մասնաճիւղեր Սքիւպի և Մանասթըրի մէջ:

ԽՕՍՏ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆԻՆ

Մեքենայի ամէնէն մեծ յանձնարարութիւնը որ եղած ըլլայ կառավարութեան մը Ընկերութեան մը կամ անհատական Տան մը կողմէ, այն յանձնարարութիւնն է որ Խօստ Թիրրայթըր Քըմբէնիի եղած ու Հնդկաստանի կառավարութեան յանձնուած է: Երրորդ անգամ ըլլալով, Բրիտանական կառավարութիւնը 150 ՄԵՔԵՆԱՅԻ յանձնարարութիւն կուտայ Խօստ Թիրրայթըր Քըմբէնիի, ինչ որ մինչեւ հիմա տրուած չէ բնաւ: Ասիկա անվիճելիօրէն ցոյց կուտայ թէ

Խօստ գրելու լաւագոյն մեքենան է.

Արեւելքի համար Գործակալ

ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Պոլիս, Ալալէմճի խան, Մէյտանճըգ փողոց:

ՊԱՅՄԱՆՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	6 Մեճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՑ »	1½ »
ՋՍՈՒՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20 Փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳ.″ Բռսգով	12 դրչ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԽՌՄՍ.	9 Ֆր.
ԱՐՏԱՍԱՀ.″ՏԱՐԵ.″ հատ թուղթով	40 Ֆր.

ԱՆԳԼ ԼԻՐԱ 119 դրչ. — 20 ՖՐ.ՆՈՑ 94½ դրչ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 դրչ.

Նոյն պայմանք՝ Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար ԱՆԽՏԻՐ: ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փոխ կ'ընդունուի՝ 20 հատ 1 դրչ.նոց Բոստայի փոխը 20 դրչ է հաչուով, և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ:

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղըրկել երկու դրչ., նամակի փոխով:

Բոստայի ծախքը մեր վրայ է, ամէն տեղէ համար: Իսկ դրամի առաքման ծախքն և ամփոփ տոմսերու ներածման առաքողին վրայ են:

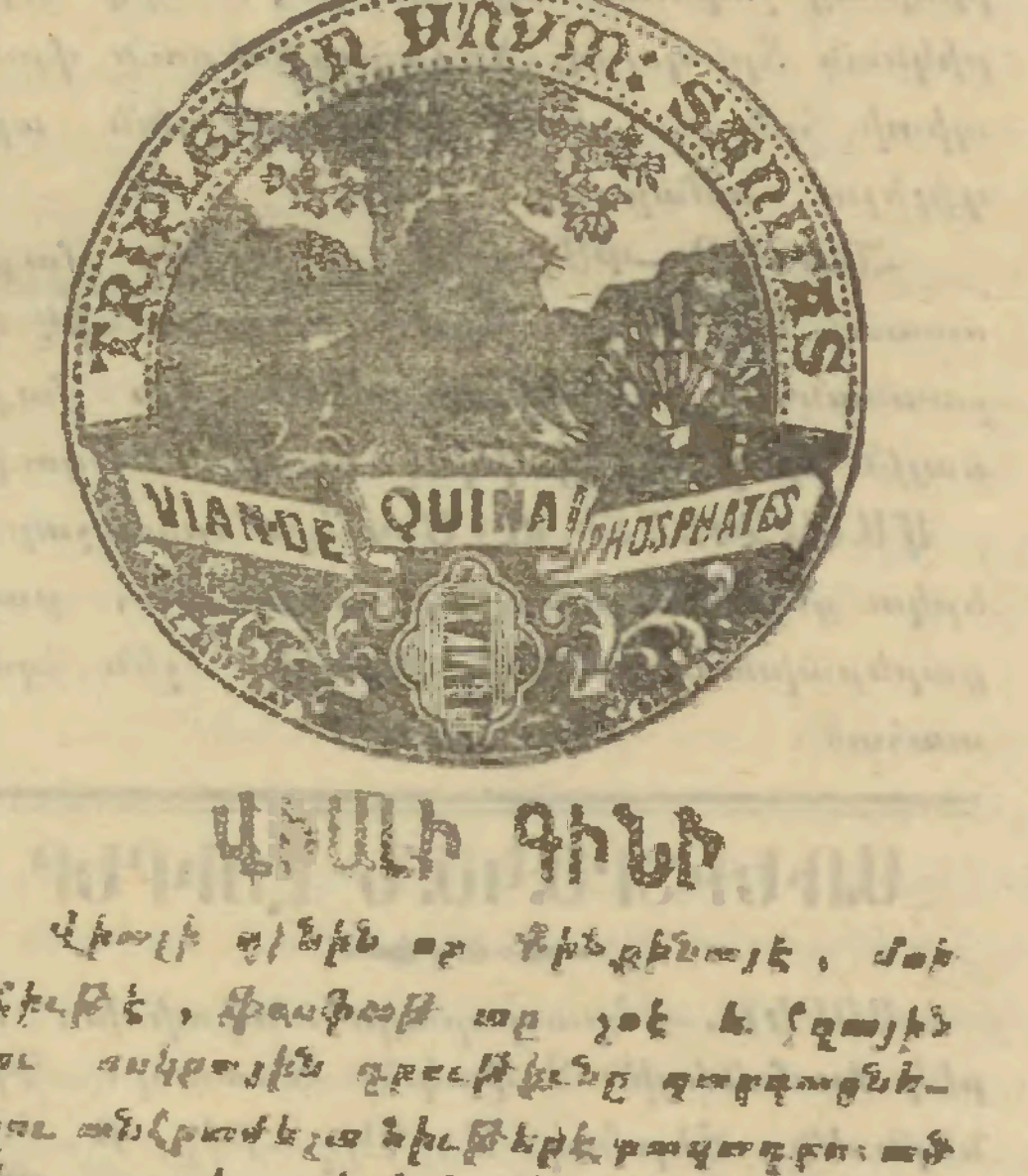
Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ո՛ր վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան է ծախողին Տնօրէնին ստորագրած անդորրագրով, Տնօրէնին ուղղուած պաշտօնական նամակներուն:

Պոլսոյ Բերի կ'ընդունի ամէն որ վերոյիշեալ տոմսերը առնել հաւաքած ըլլան գիտե դրամը:

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու համար...— ...

Աղօտ յանձնարարութիւն ՉԵՆ ԴՈՐՁԱԴՐՈՒԻՐ: Զեղչուած թղթակցութիւններ ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'տպուին:

Հին ձեռագիրները յետ չեն ղրկուիր: Ձեռագիր ... ետ չեն դարձուիր:

ԱՒԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիւալի գինին որ Բրենքնատէ, մեծ հիւթ է, քաջողնած ու չոր և կրկի-ային ու ամեն ղանս գոհարած ու տեղականութեան դարմանական կազմուածքն ինչպէս թէ, ամէնէն աղուոր դեղ է որ կ'բուժէ արեան ազքատութիւնը, դեղնութիւնը, թոքախտն, ստամոքսի ցաւերը, դժուարամարսութիւնն ու փոխտարութիւններ: Նոր ազդեցիկներ, ծերեր, կիներ, տղաքներ, տկար կազմ ունեցողներ և յարուածի մէջ նիհարցող ապաքինեալներ կ'առնեն Վիալի Գինին, ձեր միշտ գտնուած կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ: 52–50

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (81)

ԹԱՐԳՄ. ՑԸ ՄՕՆԴԷՓԷՆ

ՓՈՂՈՑԻ ԵՐԳՉՈՒՀԻՆ

Ա. ՄԱՍ.— ՍԷՆ ՄԱՆՏԷԻ ՈՃԻՐԸ

ԾԶ

—50 ֆրանք: Օ՛հ, երբե՛ք, պոռաց Լէա: Երկու չրջագեստն հարիւր ֆրանք, ի՞նչ կ'ըսէք, աղջիկս:

—Դուք ի՞նչ կուտաք:

—Երկուքին 60 ֆր. կուտամ, ո՛չ աւելի: Եթէ գործերնուդ կուգայ, աղէ՛կ, ապա թէ ոչ պարապ ճամբորդութիւն մ'ըրած պիտի ըլլամ. ա՛յսչափ: Կորուստ մը չկայ:

Լէայի առած գինը Տընիզի յուսացածէն աւելի էր, ուստի փութաց պատասխանել.—Լա՛ւ, թող 60 ֆրանք ըլլայ: Առէք:

Լէա ծրարեց երկու չրջազգեստներն և համեց թղթապանակը, ուրկէ 50 ֆր. նոց պանքատմս մը և 20 ֆր. նոց ոսկի մը առնելով ըսաւ.— Մնացեալը տուէք:

—Բովս չունիմ, պատասխանեց Տընիզ: Երթամ բերեմ:

Եւ նորէն անյայտ եղաւ: Լէա Կօչէ օգտուեցաւ այս երկրորդ բացակայութենէն, ճաչասրահին մօտեցաւ, որու դուռը բաց էր, և խուզարկու ակնարկ մը ձգեց: Ցեռոյ ներս մտաւ և գնաց վառարանին քով, որու վրայ կային ժամացոյց մը, երկու գաւաթներ և քանի մը անարժէք առարկաններ: Լէա ցնցուեցաւ: Ձեռքը պիտի երկնցնէր անոնցմէ մին առնելու համար երբ Տընիզ երեւցաւ: Սրանեղելով որ իր ըրածն երեւան ելած էր և կրնար գէչ մեկնութեան առիթ ըլլալ, Լէա Կօչէ փութաց ըսել.— Հոս չատ հանգիստ էք: Տուներնիդ չատ սիրուն կերպով կահաւորուած է և մաքուր պահուած: Շնորհաւորութիւններս: Կ'տեսնուի որ խղճամիտ աչխատող մ'էք:

—Տիկինը չատ մաքրասէր է:

—Ա՛հ, ձեր տիրուհին ամուսնացա՞ծ է, հարցուց Լէա խոհանոց երթալով:

—Ամուսնացած կամ ո՛չ, ինծի չի վերաբերիր, պատասխանեց Տընիզ: Ասոնք ձեր կանոնաւոր կերպով կ'վճարեն: Մ. Ֆօնդէն առատաձեռն է և Տիկինը չատ բարակը չի փնտռեր: Բաւական կը չահիմ: Ինծի պէտք եղածն այս է:

Ցետոյ, սեղանին վրայ դնելով տասն ֆրանքը, աւելցուց.—Աւասիկ ետ տալիք դրամս:

Եւ հնահաւաքին պանքատմն և ոսկին առաւ:—Հաչիւնիս ճիչդ է, ըսաւ Լէա: Ի տեսութիւն: Հասկէ անցած միջոցիս երբեմն կ'հանդիպիմ տեղեկութիւն առնելու համար, եթէ ծախու բան մ'ունիք:

Տանէն դուրս ելած միջոցին, Լէա կը մտածէր.—Գաւաթներուն մէջ մանր առարկաներ կային և ժամանակ չունեցայ հատ մը վերցնելու: Իմ գործս պիտի տեսնէր: Պէտք է որ միջոց մը գտնեմ նորէն հոս գալու:

* *

Մինչ Մարկրիդ Վէրնօնի տան մէջ տեղի կ'ունենար այս տեսարանը, Ռուսիեօն և Բասքալ ծառերուն ետեւը պահուած կեցած էին: Ռատիկանութեան Բինիչը կը ծամծէր, աչքերը սեւեռած այն դուռին վրայ ուրկէ ներս մտնելը տեսած էր կնոջ մը, և անորոչ կասկած մ'ունեցած էր: Բասքալ նախապէս չհամարձակեցաւ բան մը հարցնել Ռուսիեօնի, բայց իր հետաքրքրութիւնը գերագրգռուելով, սա հարցումն ըրաւ մեղմաձայն.— Ի՞նչ է ձեր մտահոգութեան պատճառը, Մըսիէօ Ռուսիեօն:

—Բան մը չտեսա՞ք:

—Տեսնելու բան մը կա՞ր:

—Մարկրիդ Վէրնօնի կառքին մեկնելէն անմիջապէս ետքը, կին մը ներս մըտաւ տունէն: Ի՞նչ ընելու համար:

—Ինչ որ ունէր ընելիք անչուչտ:

—Բայց ի՞նչ:

—Չեմ գիտեր: Ոստիկանութեան հետ մ'ըլլալու է:

—Թերեւս, բայց կ'ուզէի ապահով ըլլալ այդ մասին: Ոստիկանին իմ հոտառութիւնս կ'ըսէ թէ պարտաւոր ենք այս կնոջ ո՛վ ըլլալն հասկնալ:

—Դժուար բան մը չէ աս: Դուրս ելած ատեն կ'հետապնդենք և կ'հասկնանք թէ ո՛ւր կ'բնակի և ի՞նչ գործ կ'ընէ:

—Պիտի բաժնուինք իրարմէ:

—Ա՛հ, ինչո՞ւ:

—Կրնայ մէկ կամ միւս ճամբէն երթալ: Եթէ իմ կողմս գայ, ես կ'հետապնդեմ: Եթէ ձեր կողմը գայ, վարչկեան մ'իսկ տեսութենէ մի՛ կորսնցնէք մինչեւ որ հասկնաք ո՛վ ըլլալը: Ես կայարանը կ'սպասեմ ձեզ: Գործերնիդ աւարտելէ ետքը հոն կուգաք: Եթէ ընդհակառակն ես հետապնդեմ, դուք սպասեցէք ինծի, և որովհետեւ ամէն բան նախատեսելու է, հետապնդումն երկար տեւելու պարագային եթէ չկրնանք գիչերէն առաջ միանալ, գիս կ'գտնէք Տըլամպր փողոցի տունիս, ո՛ր ժամուն որ ըլլայ, Տիկին Կօթիէէի հետ ձեր գործն աւարտելէ ետքը:

—Շատ աղէկ, ըսաւ Բասքալ:

—Դուք հոս սպասեցէք անոր անցնելուն, իսկ ես երթամ կամուրջին ամիզոլը հսկեմ: Շրջահայեցութեամբ գործենք: Հանդարտ և համբերատար հետապնդումով մ'ըրէք: Այդ կինը թող չգիտնայ թէ իր վրայ հսկողութիւն կ'կատարուի: Աւասիկ ինքը, աւելցուց Ռուսիեօն: Ուչադրութի՛ւն:

Եւաւ, Բասքալէն բաժնուեցաւ և Մարկրիդ Վէրնօնի դարաքին հանող ճամբան գնաց: Երկրորդ ալ ոտք ելած էր Ռուսիեօնի պէս: Դրանէն սիկառ մը հանեց և սկսաւ վառել, Լէա Կօչէ, երկու չրջազգեստները պարունակող ծրարով, ուղղակի դէպ իրեն կուգար, մինչ կաղալով անիպիսի եղանակաւ որ քալուածքը չատ դժնդակ ըլլալու էր:— Դժուար պիտի չըլլայ այս կնոջ հետեւիլ, մտածեց Բասքալ այս կաղութիւնը տեսնելով, և սպասեց:

Ու:

Բասքալ, վառած լուցկին մարելուն համար. երկրորդ լուցկի մը վառեց, այսպէս ժամանակ տալով՝ որ կինն իր առջեւէն անցնի: Արդէն գիտենք որ Լէայի դէմքը գրեթէ բոլորովին ծածկուած էր իր տարօրինակ գլխազարդին տակ: Բասքալ չկրցաւ չիչել անոր դէմքը, որչափ որ կը տեսնէր: Լէա, երիտասարդին աղջեւէն անցած ատեն, թեթեւաբար ցնցուեցաւ: Անոր դէմքին իր ուչադրութիւնը գրաւեց: Բսաւ իրովի թէ արդէն տեղ մը տեսած էր զայն, բայց ի զուր ջանաց յիչել թէ ո՛ւր և ի՛նչ պարագայի մէջ: Իր յիչողութիւնը պրպտելով հանդերձ, ճամբան չարունակեց: Ցանկարծ նորէն ցնցուեցաւ: Ցիչած էր: Տէգոյն երեսով այս երիտասարդը կ'ճանչնար հիմա: Փորձ կօթիէէի դատապարտութեան առտուն Եղեռնադատ Ատեանի սրահին մէջ իր քովը նստողն էր: Սոսկում մ'անցաւ մարմինէն: Ինչո՞ւ: Ձեր գիտեր: Անխուսափ չարժմամբ մը գլուխն աջին դարձուց և դիտեց: Բասքալ անոր կ'հետեւէր ծանր ծանր:—Ո՞վ է այս երիտասարդը, կ'հարցնէր ինքնիրեն:

Լէա: Ի՞նչ տարօրինակ դիպուած մը այս երկրորդ անգամ կ'մօտեցնէ մեզ:

Կ'փափաքէր որ կարող ըլլար չուտով հեռանալ անկէ, բայց ընթացքը փոխելն և կաղութիւնը դադրեցնելն անչուչտ անոր ուչադրութիւնը պիտի հրաւիրէին և կասկածը պիտի արթնցնէին: Տեսակ մը տարտամ ու անորոչ նախազգացում կ'ըսէր իրեն թէ վտանգի մը ենթարկուած էր այս երիտասարդին պատճառաւ, և թէ պէտք էր փութալ, եւ ձգել զայն, և անոր ակնարկներէն խուսափիլ: Բայց ի՞նչպէս փորձելու էր առանց ինքզինքը մատնելու: Եթէ սակայն երիտասարդն հետեւէ՞ր իրեն: Ո՛չ: Ապուչութիւն էր այս պէս խորհիլ: Ինչո՞ւ հետեւէր: Անչուչտ չէր ճանչնար զինք, և եթէ ճանչնար իսկ, այլափոխուած չէ՞ր, ամէնէն յստակատես աչքերն իսկ խաբելու աստիճան: Հասաւ Մարնի եզերքը: Կամուրջն երթալէ առաջ, երկրորդ անգամ գլուխն աջին դարձուց: Երիտասարդը կ'չարունակէր իր ետեւէն գալ, կամ գէթ միեւնոյն ճամբան բռնել: Բարկութեան ցնցում մը ձեռքը չփակլին մէջ խօթեց և Մարկրիդ Վէրնօնի տան խոհանոցէն գողցած դանակին կոթը բըռնեց ու ջղաձգօրէն սեղմեց: Բայց ասիկա բնազդական և անխոհեմ չարժում մը միայն եղաւ:—Ցերե՛կ ատեն, ըսաւ: Անմի՛տ եմ ի՛նչ եմ: Եւ յետոյ, անչուչտ կ'սխալիմ: Ճամբան ամէնու՛ն ալ կ'վերաբերի:

Ցետոյ աւելցուց իմի մը սուլոցով.— Ամէն պարագայի մէջ, եթէ ինձ կ'հետեւիս, երիտասա՛րդ, գործդ գէչ է: Ա՛հ, եթէ գիտէր ըլլար, բաց ատրուղիւն կ'ուտայինք իրարու և վա՛յ քեզի եթէ բաւցադրութիւնդ յստակ չըլլար: Բայց ցեբեկ է:

Բիչ մը փութացուց քայլերը, և փոխանակ կամուրջն երթալու, ուղղակի գընաց պողոտայէ մը, որուն ծայրը դաչտերուն մէջ կ'կորսուէր: Այս պողոտան կը կտրէին Մարնի դարափներն յանգող փողոցները: Լէա ալ կողմն առաջին փողոցը մտաւ և յետոյ յանկարծ կեցաւ, պատի մը ետեւը նետուեցաւ և դիտեց որ երիտասարդը կ'հետեւէ՞ր իրեն: Տարակուսելն անկարելի էր: Բասքալ, անոր անյայտ ըլլալը տեսնելով, սկսած էր վազել: Լէա Կօչէ վայրագ հեգնութիւն մ'ունեցաւ, կաղութիւնը մէկդի ըրաւ, կողմնակի փողոց մը մտաւ, նետի մը պէս սրացաւ և գետին դարափին հասաւ, երբեք վայրկեան չկչած: Բասքալ Լէայի մտած ծառուղին հասաւ չնչահեղձ և աչքն առածին չափ նայեցաւ: Մարդ մարդասանք չկար: Այս անհետացումն անհասկնալի էր իրեն համար, զի չէր կրնար մտքէն անցնել որ հաշմ տեսակէն կորսուած, այս կաղ կինը կարենար վազել երիտասարդի մը թեթեւութեամբ և դիւրաչարժութեամբ:—Անչուչտ սա տուներէն մին մտած է, ըսաւ ինքնիրեն:

Եւ ժամակողին ժամանակ մը կորսնցնելով սկսաւ տուներուն վանդակորմերուն ներս նայիլ: Այս աւելորդ քննութեամբ իր ժամանակն անցուցած ատեն, Լէա կ'վազէր առանց իր ընթացքը մեղմացնելու: Հանած էր կապտագոյն ակնոցն և գլխարկը զարդարող ու դէմքին մէկ մասը ծածկող հին ժանեակներն ու սեւգոյն ժապաւէնները չնչեց անհետացուց: Ալ միեւնոյն կինը չէր: Դարափին վրայ, քանի քայլ հեռուն, վարի կողմը ծուռնկիլի հին փակոցին, զոր նկարագրած ենք ուրիչ պատմութեան մը՝ Բօխօմի Ջահէրանի մէջ, նչմարեց ողախաղ մը, որուն վրայ խոչոր գրերով գրուած էր.—ՆԱՒԱՎԱՐ: Դարափին ստորոտը, ճաչարան գինետան մը մօտ, նաւակ մը կապուած էր հաւագոյն դրօչով մը որ կ'ծածանէր նաւուն յետսակողմը:

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ